

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПІСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студента Венедиктової Ірини Денисівни
(ПІБ)

академічної групи 072-16-1

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: « Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк»)»»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	ст.вик. Замковий О.І			
Рецензент				
Нормоконтролер	доц. Доценко О.Ю			

Дніпро
2020

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)

О.В.Єрмошкіна

(підпис) (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

студенту Венедиктовій Ірині Денисівні академічної групи **072-16-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: « Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк»)»
затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від _____ р. № _____

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	04.05.2020-07.05.2020
Розділ 1	Теоретико- методичні підходи до визначення надійності та ліквідності кредитних установ	08.05.2020-17.05.2020
Розділ 2	Аналіз надійності та ліквідності кредитних установ, на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк»	18.05.2020-26.05.2020
Розділ 3	Планування надійності та ліквідності АТ «Перший Український Міжнародний Банк»	27.05.2020-02.06.2020
ВИСНОВКИ		03.06.2020-04.06.2020
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.06.2020-07.06.2020

Завдання видано

(підпис керівника)

О.І. Замковий

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **21.04.2020 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **08.06.2020 р.**

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

І.Д. Венедиктова

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Венедиктова І.Д.– Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2020.

Мета кваліфікаційної роботи – оцінка надійності та ліквідності АТ «Перший Український Міжнародний Банк».

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі розглянуті існуючі теоретико-методичні основи визначення надійності та ліквідності кредитних установ.

У другому розділі надана характеристика поточної діяльності АТ «Перший Український Міжнародний Банк», проведено аналіз надійності та ліквідності та зроблені висновки щодо результативності та економічної доцільності функціонування банку.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи здійснено планування надійності та ліквідності банку, розраховані прогностичні показники на основі результатів діяльності банку.

Отримані результати можуть бути використані АТ «Перший Український Міжнародний Банк» для забезпечення ліквідності та надійності в майбутніх періодах.

БАНК, ФІНАНСОВИЙ СТАН, НАДІЙНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ, КАПІТАЛ, РЕЗЕРВИ, ПРОГНОЗ.

ABSTRACT

Venediktova ID- Determining the reliability and liquidity of a credit institution (in terms of “First Ukrainian International Bank” JSC)- Manuscript.

Qualification work for obtaining an educational qualification level of bachelor in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2019.

The purpose of the qualification work is to assess the reliability and liquidity of “First Ukrainian International Bank” JSC

The introduction describes the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the tasks of qualification work, defines the object and subject of the study.

The first chapter examines the existing theoretical and methodological foundations for determining the reliability and liquidity of credit institutions.

The second section gives a description of the current activity of “First Ukrainian International Bank” JSC, conducted a reliability and liquidity analysis and made conclusions about the efficiency and economic feasibility of the bank.

In the third section of the qualification work the planning of measures to improve the reliability and liquidity of the bank was carried out, forecast indicators were calculated on the basis of factor analysis of the bank's performance.

The results obtained can be used by “First Ukrainian International Bank” JSC to exit the financial crisis and ensure the profitability of its activities in future periods.

BANK, FINANCIAL STATE, RELIABILITY, LIQUIDITY, CAPITAL, RESERVES, FORECAST.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ...	10
1.1. Поняття надійності та ліквідності кредитних установ.....	10
1.2.. Законодавче регулювання надійності та ліквідності кредитних установ	13
1.3 Методичні підходи до планування надійності та ліквідності кредитних установ	20
Висновки по розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ, НА ПРИКЛАДІ АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК».....	25
2.1. Характеристика банку, його місце в банківській системі України. Стан та тенденції розвитку.....	25
2.2. Аналіз балансу банку АТ «Перший Український Міжнародний Банк».....	28
2.3. Аналіз ліквідності банку АТ «Перший Український Міжнародний Банк».....	40
2.4. Аналіз надійності комерційного банку АТ «Перший Український Міжнародний Банк».....	46
2.5. Аналіз фінансових результатів АТ «Перший Український Міжнародний Банк».....	51
Висновки по розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3 ПЛАНУВАННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	60
3.1. Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк» методом розрахунку ковзної середньої.....	60

3.2	Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк» методом екстраполяції минулих періодів	65
3.3	Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк» за допомогою функції MS Excel «ПРЕДСКАЗ».....	72
3.4.	Планування ліквідних активів за допомогою методу структування фондів	77
	Висновки по розділу 3.....	85
	ВИСНОВКИ.....	87
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
	ДОДАТКИ	93

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В останні роки економіка та банківська система України докорінно змінилися через досягнення політичної та економічної незалежності України та переходу до розвитку соціально орієнтованої ринкової економіки. Ліквідність означає здатність будь-якого комерційного банку виконувати свої зобов'язання перед вкладниками, кредиторами, інвесторами та клієнтами загалом. Банківські установи звертають особливу увагу на ліквідність, оскільки вони працюють не лише за свій рахунок, а й за рахунок вкладників, позичальників тощо. Тому банківська справа пов'язана з великою кількістю пасивів, що в свою чергу змушує їх ефективно використовувати. До 2014 року комерційні банки в Україні залучали великі суми від суб'єктів господарювання та вкладали свої довгострокові активи з високою віддачею. Завдяки цьому банки отримували високі прибутки, у свою чергу збільшували ризик ліквідності. Управління ліквідністю банку - це складний багатофакторний процес, який включає не тільки мінімізацію ризику ліквідності, але й досягнення основної мети бізнесу, а саме прибутку. Цій галузі банківського менеджменту присвячено чимало зарубіжних та вітчизняних наукових праць. Такі іноземні та вітчизняні вчені зробили вагомий внесок у наукову та практичну діяльність банківських установ, пов'язану з управлінням та регулюванням ліквідності., як: В.В. Бабанов, І.А. Бланк, С.П. Вожжов, О.В. Дзюблюк, Ж.М. Довгань, О.І. Лаврушин, Б.Л. Луців, 4 О.В. Молчанов, А.М. Мороз, П.С. Роуз, Ю.С. Серпенінова, Дж. Сінкі, В.С. Стельмах.

Мета і задачі кваліфікаційної роботи. Метою даної роботи є теоретичне обґрунтування найбільш ефективного методологічного підходу до визначення надійності та ліквідності комерційного банку.

Для досягнення головної мети в роботі було поставлено та вирішено ряд теоретичних і практичних завдань:

- розкривається сутність та економічний зміст визначення надійності та ліквідності кредитних установ.

- досліджено стан надійності та ліквідності АТ «Перший Український Міжнародний Банк»;

- обґрунтовано вибір найбільш ефективного методичного підходу щодо планування надійності та ліквідності банку.

Об'єктом дослідження є процес організації надійності та ліквідності комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні положення, методичні підходи, моделі та методи, що визначають організацію надійності та ліквідності комерційного банку.

Методи дослідження. Для визначення поставлених у роботі завдань використовувалися загальнонаукові та спеціальні методики та методи дослідження. Зокрема, застосовано загальнонауковий метод визначення надійності та ліквідності; Систематичний підхід до визначення теоретичних основ формування надійності та ліквідності комерційного банку. Для оцінки структури та динаміки надійності та ліквідності банку використовувалися методи аналізу та синтезу; узагальнення; методи фінансового аналізу

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є чинні законодавчі та нормативні акти; наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних економістів, а також звітні дані банку

Практичне значення одержаних результатів.

Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ «Перший Український Міжнародний Банк» з метою удосконалення системи управління ліквідністю банку.

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їх практична значущість висвітлені на студентській науково-практичній інтернет-конференції. Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації відбувся на кафедрі економічного аналізу та фінансів НТУ «Дніпровська політехніка» (м. Дніпро, 2020 р.).

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить __ сторінки. Робота містить 21 таблицю, 17 рисунків, список використаних джерел зі 33 найменування, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

1.1. Поняття надійності та ліквідності кредитних установ

Термін «ліквідність» походить від латинського *liquidus*, що у перекладі означає ліквідний, тобто поточний, тобто ліквідність характеризується простотою продажу, продажу, перетворення багатства та інших активів у грошові кошти.. [1].

Термін «банківська ліквідність» набуває широкого застосування в теорії та практиці банківської справи у другій половині 1930-х років. ХХ ст. завдяки працям Дж. Кейнс - засновника першої макроекономічної доктрини регулювання ринкової економіки. У своїй праці «Загальна теорія зайнятості, відсотка і гроші» (1936) Дж. Кейнс описував психологічний мотив «переваги ліквідності» - прагнення суб'єктів господарювання зберігати свої доходи готівкою. Під «грошима» Кейнс розуміє готівку - золоті монети і банкноти, а також будь-які кошти, які є легальними і прийнятними платіжними засобами в конкретній економічній системі: кошти на поточних грошових рахунках, казначейські векселі тощо. Такі кошти можна вільно використовувати в будь-який час як зручний засіб платежу при здійсненні операцій між різними юридичними та фізичними особами [2].

Дж. Кейнс вважав, що стан ліквідності задовольняє наявність грошей. У банківському секторі такий підхід до розуміння ліквідності означає можливість та легкість обігу різних банківських інвестицій (його активів) у грошовій формі для виконання зобов'язань перед кредиторами. Безперечно, під впливом теорії Дж. Кейнса про "надання виплат з ліквідності" виникла ідея про ліквідність банку як його здатність виконувати боргові зобов'язання за допомогою активних статей балансу (насамперед грошових коштів на рахунках та на рахунках в інших банках).

Дж. Сінкі зазначає, що ліквідність насамперед необхідна, щоб банки були готові зняти депозити та задовольнити попит на кредити. Непередбачені зміни потоків спричиняють проблеми з ліквідністю банків. Він також поєднує ліквідність банку безпосередньо з активами банку. вказує на те, що банк здатний забезпечити ліквідність за наявності високоліквідних фінансових активів, які легко передаються. Вимоги до ліквідності означають, що фінансові активи повинні бути доступні власникам у короткий термін (протягом дня) за номінальною вартістю. Вимоги до трансферту означають, що право власності на фінансові активи має бути передане за номінальною вартістю іншому суб'єкту господарювання у формі, яку вони приймають.

Американський економіст Е. Рид відзначає, що банк вважається ліквідним, якщо обсяг його грошових активів та інших ліквідних активів, а також здатність швидко мобілізувати кошти з інших джерел, достатніх для своєчасного погашення боргових та фінансових зобов'язань. Крім того, банк повинен мати достатні резерви ліквідності для задоволення практично будь-яких непередбачених фінансових потреб. [3]

У радянські часи поняття "ліквідності" вважалося характерним лише для капіталістичної економічної системи, в якій можливі кризові потрясіння. Зокрема, наукова література вважала ліквідність:

здатність капіталістичних компаній виконувати свої зобов'язання перед кредиторами;

торгівля матеріальними активами та різними видами фіктивного капіталу готівкою, тобто ліквідністю є власністю активів суб'єкта господарювання, зокрема їх мобільністю, мобільністю, яка полягала в можливості швидкого перетворення в грошові кошти. [3]

Загалом, ліквідність суб'єкта господарювання може характеризуватися такими параметрами, як: наявність ліквідних активів для виконання зобов'язань постачальників, підрядників, бюджету та різних кредиторів; достатність власних засобів існування (оборотні активи та основні засоби, які характеризуються

якісними та кількісними показниками) залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Крім того, ліквідність суб'єкта господарювання визначається величиною позабалансових зобов'язань, надійністю суб'єкта господарювання у здійсненні платежів та загальною культурою взаємовідносин з підрядниками, здатністю суб'єкта господарювання випускати цінні папери, на які існує попит на ринку. У разі продажу (злиття, придбання) ліквідність суб'єкта господарювання переходить до ліквідності об'єкта. Це реальна оцінка майна суб'єкта господарювання - матеріальної та нематеріальної, здатності продавати активи та діяльність з найменшими втратами.

У сучасних економічних умовах ліквідність банків також може розглядатися як багаторівнева категорійна система, що поєднує в собі поняття:

- ліквідність банківської системи,
- ліквідність банку
- ліквідність балансу банку (ліквідність активів, ліквідність зобов'язань).

Ліквідність банківської системи - це можливість своєчасно виконувати всі зобов'язання перед вкладниками, кредиторами та акціонерами банківських установ, здатність повністю збирати безкоштовні кошти підприємств та фізичних осіб, надавати позики та інвестувати кошти в економічний розвиток [4].

Ліквідність банку - це його здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання. Іншими словами, сума його коштів, яку можна швидко залучити з інших джерел, дозволяє їй виконати зобов'язання, відображені в своїх зобов'язаннях по балансу. Зокрема, для підтримки ліквідності банк повинен мати резерв для покриття умовних зобов'язань, який може бути наслідком змін на грошовому ринку та фінансового стану клієнтів чи банків-партнерів.

Ліквідність банку є гарантією його стабільності, оскільки банк з достатнім рівнем ліквідності може виконувати для себе такі функції з мінімальними витратами:

- здійснювати платежі від імені клієнтів;

повернути кошти кредиторам (вкладникам) як зі строком погашення, так і раніше;

оплата за випущені цінні папери;

нести відповідальність за зобов'язання, які можуть виникнути в майбутньому, включаючи позабалансові зобов'язання.

Ліквідність балансу - це співвідношення окремих активів та пасивів балансу з метою порівняння їх вартості зі значенням встановлених нормативів. Слід зазначити, що ліквідність балансу банку є основним фактором ліквідності самого банку. Тому немає підстав протиставляти ці поняття як несумісні.

На ліквідність балансу банку впливають певні фактори, серед яких: співвідношення умов придбання ресурсів та умов інвестування коштів, структура активів, ступінь ризикованості активних операцій, структура пасивів та якість управління ліквідністю.

Баланс банку вважається ліквідним, якщо його стан дозволяє йому покривати поточні зобов'язання за рахунок швидкого продажу активів.

Можливість швидкого перетворення активів банку у грошові кошти з метою виконання своїх зобов'язань є наслідком ряду факторів, головним з яких є відповідність умов та розміру інвестиційних коштів умовам та розміру їх залучення. Виходячи з балансу банку, можна розрахувати коефіцієнти ліквідності, деякі з яких регулюються Національним банком України, а інші можуть визначатися самостійно для потреб банку при аналізі його достовірності. [5].

1.2. Законодавче регулювання надійності та ліквідності кредитних установ

Механізм ліквідності комерційних банків - це вимоги ліквідності, платоспроможності та структури капіталу, встановлені державою. Кожен показник індивідуально недостатній, щоб чітко вказати, що стан даного банку є ліквідним.

З метою захисту інтересів клієнтів та забезпечення хорошого фінансового стану банків Національний банк України встановлює економічні стандарти для всіх комерційних банків. Середня стандартна ліквідність, зосередившись на наданні кодексу комерційного банку, допомагає проаналізувати здатність комерційного банку виконувати свої зобов'язання, динамічно оцінюючи тенденції ліквідності, важливості та надійного фінансового стану. машина, стабільність всієї банківської системи. Інші обов'язкові стандарти - ризик, капітал, валютні позиції - не пов'язані безпосередньо з ліквідністю, але допомагають банку підтримувати ліквідність, запобігаючи дуже ризикованим операціям, погіршуючи фінансовий стан.

За моніторингом стану ліквідності банків НБУ встановлюють наступні стандарти стабільності: миттєва ліквідність (Н4), поточна ліквідність (Н5) і короткострокова ліквідність (Н6), встановлена відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність».

Миттєвий коефіцієнт ліквідності (Н4) має на меті відстежувати здатність банку виконувати свої грошові зобов'язання завдяки великій кількості активів (готівкові каси та на кореспондентських рахунках). Він визначається як відновлення суми грошових коштів та кореспондентських рахунків, що ведуться до зобов'язань банку, які розраховуються на поточних рахунках:

:

$$H4 = \frac{\text{Кошти в касі} + \text{Кошти на коррахунку в НБУ} + \text{Кошти на коррахунках в інших банках}}{\text{Зобов'язання за поточними рахунками}} \quad (1.1)$$

Стандартна величина стандарту Н4 повинна бути не менше 30% для ощадних та 20% інших банків.

Коефіцієнт поточної ліквідності встановлюється для встановлення балансу між умовами та сумами ліквідних активів та зобов'язань банку.

Для розрахунку поточного коефіцієнта ліквідності враховуються вимоги та зобов'язання банку на строк до 30 днів (включно). Цей коефіцієнт визначається

як відношення активів первинної та вторинної ліквідності до зобов'язань банку за відповідних умов:

:

$$H5 = \frac{\text{Активи первинної та вторинної ліквідності терміном погашення до 30 днів}}{\text{Зобов'язання терміном погашення до 30 днів}} \quad (1.2)$$

До первинних та вторинних активів ліквідності при розрахунку коефіцієнта поточної ліквідності включаються: грошові кошти; банківські метали; кошти на кореспондентські рахунки, відкриті в Національному банку та інших банках; строкові депозити, що розміщуються в Національному банку та інших банках; боргові цінні папери, які рефінансуються та випускаються Національним банком у портфелі банку для продажу та інвестицій; боргові цінні папери в портфелі банку для продажу та інвестицій; надані позики.

Зобов'язання включають: депозити, що підлягають сплаті на вимогу; короткострокові та довгострокові позики, отримані від Національного банку Польщі та інших банків; бюджетні ресурси України; строкові депозити інших банків та клієнтів; власні боргові цінні папери, випущені банком; субординований борг банку; зобов'язання та вимоги до всіх видів гарантій, поручительств, айлів; кредитні зобов'язання, надані клієнтам та банкам.

Стандартне значення стандарту H5 повинно бути не менше 40%, з 31.12.2016 р.

Для контролю за здатністю банку виконувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів встановлюється коефіцієнт короткострокової ліквідності.

Коефіцієнт короткострокової ліквідності визначається як відношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань.

Розрахунок коефіцієнта короткострокової ліквідності включає ліквідні активи та короткострокові зобов'язання з початковим строком погашення до одного року:

:

$$H6 = \frac{\text{Ліквідні активи терміном погашення до одного року}}{\text{Короткострокові зобов'язання терміном погашення до одного року}} \quad (1.3)$$

До ліквідних активів при обчисленні короткострокової ліквідності належать: грошові кошти; банківські метали; кошти на кореспондентських рахунках; рахунки, відкриті в Національному банку та інших банках; короткострокові депозити в Національному банку та інших банках; короткострокові позики, надані іншим банкам.

До короткострокових зобов'язань належать: депозити, що підлягають сплаті на вимогу; бюджетні ресурси України; короткострокові позики, отримані від Національного банку Польщі та інших банків; короткострокові депозити інших банків та клієнтів; короткострокові боргові цінні папери, випущені банком; зобов'язання та вимоги до всіх видів гарантій, поручительств, айлів; кредитні зобов'язання, надані банкам та клієнтам.

Стандартне значення стандарту H6 повинно бути не менше 60%.

Коефіцієнти ліквідності розраховуються комерційними банками на основі щоденних залишків (у формі І№ ІД-КБ «Баланс комерційного банку»).

НБУ здійснює контроль за дотриманням обов'язкових економічних стандартів комерційних банків щодня та щомісяця. Такий контроль дозволяє обмежувати ризиковані активні операції банків, підтримувати їх ліквідність на достатньому рівні та допомагати банкам управляти ліквідністю, встановлюючи конкретні показники (стандарти), яким банки повинні відповідати. Обов'язкове бронювання позикових коштів (15% позикових коштів має бути на кореспондентському рахунку НБУ), яке використовується для створення мінімально необхідного резерву ліквідності, тобто для підтримки ліквідності.

Обмеження полягає в тому, що необхідні резерви можна витратити майже виключно на повернення депозитів, а не на позики чи інші витрати, хоча існує можливість маневрування в незначній мірі (звітний період - 10 днів, резерви визначаються як середня арифметична, тому перший день наступного можуть

виникнути дні, які будуть замінені бронюванням). Однак дотримання обов'язкових резервів не гарантує ліквідності банку (обов'язкові резерви не враховують структуру та якість пасивів, які різні для всіх банків), тому банк повинен самостійно створювати необхідні резерви ліквідності. Механічне дотримання стандартів без прогнозів, без стратегії управління ліквідністю знижує прибутковість банку і не гарантує фінансову стабільність банку в майбутньому.

Крім того, для оцінки ліквідності комерційного банку рекомендуються наступні супровідні показники:

Коефіцієнт загальної ліквідності (Кз.л). Розраховується як відношення сукупних активів (А) до сукупних зобов'язань (З) за формулою:

$$K_{з.л} = \frac{A}{З} \times 100\% \quad (1.4)$$

де А — активи банку, до яких належать готівкові кошти банку, банківські метали; коштів у НБУ та в інших банках; дебіторська заборгованість; видані кредити (помножені на 0,7); кошти бюджетів України на розподіл, позики з бюджету; цінні папери; товарно-матеріальні цінності; інвестиції, основні засоби, нематеріальні активи; інші активи;

З — зобов'язання банку, у тому числі кошти інших банків (у т.ч. НБУ) бюджетні кошти та кошти клієнтів; боргові цінні папери; транзитні рахунки; кредиторська заборгованість, гарантії, акцепти; інші зобов'язання.

Оптимальний рівень не менше 100%, тобто всі зобов'язання банку повинні бути повністю покриті наявними активами (у тому числі малоліквідними).

Відношення високоліквідних активів до оборотних активів банку ($K_{вл.а/ра}$). Він характеризує частку високоліквідних активів (А_{вл}) у оборотних активах (А_р) і розраховується за формулою:

$$K_{вл.а/ра} = \frac{A_{вл}}{A_p} \times 100\% \quad (1.5)$$

де Авл — високоліквідні активи, до яких належать грошові кошти, кошти в інших банках, банківські метали, боргові цінні папери, які рефінансуються НБУ (мінус резерви під знецінення таких цінних паперів);

Ар — робочі активи, що включають високоліквідні активи; дебіторську заборгованість; надані кредити (за вирахуванням резервів за надані кредити) цінні папери; інвестиції в асоційовані, дочірні компанії; основні засоби; капітальні інвестиції, помножені на коефіцієнт 0,5. Оптимальне значення становить не менше 20%.

Це співвідношення є показником частки активів з високою ліквідністю, чим вища - тим вища позиція ліквідності, але, з іншого боку, активи з високою ліквідністю майже не приносять доходу, а тому підтримка високої $Kvl.a / y.a$, безумовно, вплине на прибутковість банку. Доцільно підтримувати це значення на рівні 20-25%, щоб не знижувати прибутковість при збереженні достатньої ліквідності.

Однак, враховуючи стандарти ліквідності в управлінні та безпеці, можна зробити висновок, що підхід НБУ має деякі недоліки.

По-перше, розрахунок показників базується на формальній групі рахунків, тоді як навіть однорідні фінансові активи можуть мати різну ліквідність.

По-друге, встановлюються стандарти для середнього банку, який насправді не існує. Насправді, залежно від типу банку, вимоги регулювання ліквідності будуть різними. Таким чином, банк із великою мережею філій з великою кількістю клієнтів, значні залишки у відділеннях та залишки на кореспондентських рахунках, що обслуговують потоки клієнтів, та інвестиційний банк, який здійснює випадкові операції, повинен мати інший підхід. оцінити їх ліквідність.

По-третє, положення не дозволяють прогнозувати ліквідність. Зміст є ретроспективним і швидко застаріває.

Тому, через те, що коефіцієнти ліквідності не забезпечують повної та точної оцінки ліквідності, кожен банк повинен мати свій метод визначення

максимальних та оптимальних коефіцієнтів та розробляти план підтримки ліквідності в банку, особливо в умовах кризи.

Окрім коефіцієнтів ліквідності, встановлених НБУ, для аналізу вони використовують такі коефіцієнти, які характеризують ліквідність банку та фактори, що впливають на нього.

Показник активів та пасивів банку з однаковим терміном погашення (обчислюється для кожного періоду, на який поділений часовий горизонт). Зазвичай цей коефіцієнт аналізується в межах до одного місяця (поточна ліквідність) і до трьох місяців. Це означає, що банк дотримується принципу дотримання умов зобов'язань та розподілу активів.

Коефіцієнт довгострокової ліквідності розраховується як відношення довгострокових інвестицій та довгострокових зобов'язань у довгострокові активи (які вигідніше, ніж короткострокові). Значення цього показника часто перевищує одне. 120% вважається прийнятним.

Співвідношення ліквідних та загальних активів. У стабільних економіках значення цього показника становить 20-30%. Під час фінансових криз значення коефіцієнта може зростати через збільшення мінімальних резервів центрального банку та спроби банків підтримувати ліквідність шляхом накопичення активів.

Коефіцієнт позики до депозиту визначається як відношення всіх активів звичайного ризику до постійних депозитів. Цей показник характеризує здатність банку збирати депозити для фінансування основних активних операцій. Значення 70-80% вважається прийнятним, що свідчить про помірне співвідношення ліквідності та рентабельності.

Співвідношення активів, таких як готівка в касі та їх еквіваленти та залишок міжбанківських та державних позик. Більш високе значення цього коефіцієнта вважається більш прийнятним з точки зору оцінки ліквідності банку.

Коефіцієнт ліквідності цінних паперів - це відношення державних цінних паперів до портфеля банку до загальних активів. Більш високе значення показника свідчить про більш ліквідну позицію банку.

Структурний депозитний коефіцієнт розраховується як відношення грошових коштів до вимог за строковими депозитами і характеризує рівень стабільності ресурсів банку. Зниження цього показника свідчить про підвищення стійкості бази депозитів та зменшення потреби в ліквідних коштах.

Коефіцієнт платоспроможності банку Н2 (достатність регулятивного капіталу) розраховується як відношення капіталу банку до активів, зважених на ризик. Нормативне значення цього показника може бути не нижче 8%.

Забезпечення кредитного ризику банку та розмір кредитного портфеля характеризуються якістю активів банку [6].

Коефіцієнти ліквідності динамічно аналізуються, що дозволяє виявити загальні тенденції ліквідності банківської системи та окремих банків. У процесі аналізу коефіцієнти ліквідності можна порівняти з аналогічними коефіцієнтами інших банків, середніми показниками галузі або з рівнем, визначеним банками на основі практичного досвіду.

1.3. Методичні підходи до планування надійності та ліквідності кредитних установ

Ефективне управління будь-якою організацією, спрямоване на мінімізацію витрат, збільшення прибутку, зниження ризику, неможливо без планування. Процес планування включає розробку цілей і завдань, визначення найбільш ефективних способів і методів досягнення цілей.

Планування - це вид управлінської діяльності, що визначає майбутній і майбутній стан організації, шляхи та шляхи її досягнення.

Таким чином, термін «планування» відображає систематичну управлінську діяльність управління організацією, спрямована на постійне знаходження та вибір найбільш ефективних засобів серед усіх можливих альтернатив, які дозволять організації досягти короткострокових цілей в

оптимізації операційних витрат та максимізації доходів. від продажу продукції в кризових умовах

Однією з заходів банків є планування надійності та ліквідності.

Планування ліквідності - це процес управління прогнозованою ліквідністю, який включає визначення та аналіз довгострокової, середньострокової та поточної ліквідності.

Процес планування ліквідності поділяється на три рівні:

- стратегічне планування - це управління прогнозованою ліквідністю, пов'язане з розробкою та формулюванням довгострокових цілей та завдань.

- Тактичне планування - це процес прийняття управлінських рішень щодо ліквідності організації, який повинен відповідати стратегічним планам [7].

- оперативне (фінансове) планування - це процес, що забезпечує перетворення цілей, завдань, заходів ліквідності та їх впровадження у конкретні фінансові показники, згідно з якими необхідно керувати діяльністю банку протягом планового періоду [8, с. 43].

Стратегічне планування вимагає затвердження правлінням бюджету розвитку банку та довгострокового фінансового плану, що є основним орієнтиром для подальшої діяльності банку. Довгостроковий фінансовий план є допоміжним документом для бюджету розвитку. Банк. Цей документ визначає цілі, заходи та вказівки щодо управління довгостроковими фінансовими потоками. Він встановлює цілі щодо достатності капіталу та довгострокової ліквідності, а також обмежень щодо структури активів, зобов'язань та прибутковості портфеля банку.

Тактичне планування передбачає створення фінансового плану, який виправдовує напрям залучення та розподілу фінансових ресурсів на календарному рівні, поділених на квартали. Цей документ повинен відповідати параметрам бюджету розвитку та довгострокового фінансового плану.

Тактичний фінансовий план повинен містити альтернативні сценарії розвитку, які дозволять банку швидко реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Тактичне планування передбачає розробку та встановлення лімітів на активи та пасиви банку, їх концентрацію на рівні ліквідності та стабільності, а також обмеження розривів між активами та пасивами у визначені часові проміжки [9].

Планування операційної ліквідності банку полягає у розробці набору короткострокових планових цілей та завдань, пов'язаних з операційною діяльністю банку. Основною формою оперативного (фінансового) планування є бюджет, який є фінансовим планом, розробленим у цілому для банківської установи та окремих його підрозділів і є кількісним відображенням діяльності банку на основі кількісної оцінки його цілей. Бюджет на діяльність банку та його структурних підрозділів також мотивує керівників та службовців до досягнення поставлених цілей [10, с 84].

Забезпечення ліквідності на рівні банківської установи досягається шляхом визначення та складання прогнозованих показників розміру вимог та зобов'язань за відповідними строками погашення. Для визначення обсягу ліквідності в коротко- та середньостроковій перспективі банки використовують методи прогнозування ліквідності.

Метод прогнозування ліквідності означає сукупність заходів, методів та інструментів для визначення майбутнього рівня ліквідності банківської установи. За допомогою цих методів банки можуть прогнозувати майбутні відтоки та грошові потоки, дозволяючи цим установам планувати ліквідність.

Як було сказано вище, методи прогнозування ліквідності використовуються лише в тактичному та оперативному плануванні.

Тому при тактичному плануванні ліквідності банківські установи в основному використовують такі методи:

- метод потоків (ГЕП-аналіз просторово-часової структури активів та пасивів)
- метод управління ліквідністю за допомогою сценаріїв;
- VaR аналіз;
- визначення коефіцієнта еластичності активів.

Плануючи операційну (фінансову) ліквідність, банки використовують платіжний календар. Календар платежів - це фінансовий документ, що відображає грошові потоки, який розробляється на короткий період (тиждень, декада, місяць).

Найпоширенішим методом прогнозування ліквідності в банківській практиці є метод грошових потоків або аналіз розриву обсягової структури активів та пасивів. Цей метод фокусується на невідповідності активів та пасивів банку за розміром та строками погашення в конкретні часові інтервали. Він використовується для оцінки необхідності збільшення додаткової ліквідності, завдяки чому банк знижує ризик втрати ліквідності. Перший етап цього методу - побудувати таблицю, в якій активи та пасиви групуються за часом. На другому етапі розрив між активами та пасивами (GAP) розраховується для кожного часового інтервалу

Проблема підтримки ліквідності комерційних банків є важливою, оскільки недостатня ліквідність майже завжди є першою ознакою фінансових труднощів в установі.

Висновки по розділу 1

Вивчивши теоретичні основи ліквідності комерційних банків, можна сказати наступне:

Суть поняття ліквідності - термін означає легкість продажу, перетворення основних фондів у грошові кошти. Поняття ліквідності комерційного банку - це його здатність своєчасно і повністю забезпечувати його виконання своїх зобов'язань та фінансових зобов'язань. Тому банк вважатиметься ліквідним, якщо його грошові кошти та інші ліквідні активи є достатніми для виконання таких зобов'язань. Особлива увага приділяється вивченню ліквідності банків як економічної категорії, оскільки на сучасному етапі розвитку банківської системи банки працюють у досить несприятливих умовах для підтримки своєї ліквідності.

В даний час не вистачає роботи, яка поєднує методи аналізу, забезпечення та управління ліквідністю, оскільки більшість дослідників, які займаються цим питанням, включають глобальні стандарти та підходи, зокрема щодо управління ліквідністю в банку. Недосконалість регуляторної бази щодо забезпечення ліквідності та управління комерційними банками негативно впливає на розвиток банківської системи в цілому; тому державні органи влади повинні постійно працювати над розробкою нового законодавства для вдосконалення механізму управління та забезпечення ліквідності банків.

Вивчивши методи оцінки ліквідності комерційних банків, дійшли висновку, що оцінка ліквідності на основі показників є найбільш поширеною. Цей метод допомагає розрахувати кількість показників, що характеризують ліквідність балансу, стабільність зобов'язань банку та потребу в додатковій ліквідності. Обчислюючи ці показники у вигляді економічних стандартів, обов'язкова звітність банків включає також перевірку рівня кредитних установ ліквідності. Експертиза обчислення коефіцієнтів ліквідності показала, що часто одні і ті ж коефіцієнти фігурують під різними назвами, їхні стандартні значення також відрізняються, а формули розрахунків однакових коефіцієнтів можуть бути створені різними методами.

Проблема підтримки ліквідності комерційних банків є важливою, оскільки недостатня ліквідність майже завжди є першою ознакою фінансових труднощів в установі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ НА ПРИКЛАДІ АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

2.1. Характеристика банку, його місце в банківській системі України. Стан та тенденції розвитку

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» було засновано 20 листопада 1991 року. Банк розпочав свою діяльність у квітні 1992 року. Банк надає повний спектр банківських послуг, включаючи запозичення та позики, інвестиції в цінні папери, платіжні послуги в Україні та переказ коштів за кордон, операції з обміну валюти, видачу та обробку операцій з платіжними картками.

Банк є членом Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з 2 вересня 1999 року (реєстраційний номер № 102 від 6 листопада 2012 р.), Який діє відповідно до законів України № 2740-III "Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб". Фонд гарантування вкладів надає фізичним особам повернення вкладу до 200 000 гривень на особу (200 000 гривень у 2017 році). Станом на 31 грудня 2018 та 2017 років акціонерами Банку є «СКМ ФІНАНС» (92,2% акціонерного капіталу), SCM HOLDINGS LIMITED (Кіпр) (7,7% акціонерного капіталу) та фізична особа (0,1% акціонерного капіталу). Фактичний контроль Банку здійснює громадянин України пан Р.Л. Ахметов.

Юридична адреса Банку: вул. Андріївська, 4, м. Київ, Україна. Станом на 31 грудня 2018 року Банк мав 6 регіональних центрів та 175 відділень в Україні (на 31 грудня 2017 року – 6 регіональних центрів та 158 відділення в Україні).

В грудні 2018 року назва Банку була змінена на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» та його організаційно-правова форма була змінена з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство.

ПУМБ є універсальним банком, який уже майже двадцять шість років працює на українському фінансовому ринку і обслуговує великі та середні підприємства, підприємства малого та середнього бізнесу, приватних осіб.

ПУМБ включено до групи найбільших банківських установ країни згідно з класифікацією Національного банку України. ПУМБ входить до ТОП-10 українських банків за ключовими фінансовими показниками, такими як обсяги активів, розмір власного капіталу, обсягу коштів корпоративних клієнтів, кредитного портфелю та обсягів коштів приватних клієнтів, та інших.

Відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність» та на підставі отриманих від Національного банку України банківських ліцензій та письмових дозволів ПУМБ здійснює такі види діяльності:

- приймає вклади (депозити) від юридичних та фізичних осіб;
- відкриває та супроводжує поточні рахунки банків та клієнтів;
- розміщує залучені кошти від свого імені та на власний ризик;
- надає гарантії, поручительства та інші зобов'язання від третіх осіб;
- надає послуги з відповідального зберігання та надання в оренду сейфів для зберігання цінностей та документів;
- випускає, купує, продає і обслуговує чеки, векселі та інші оборотні платіжні інструменти;
- випускає банківські платіжні картки і здійснює операції з використанням цих карток;
- здійснює операції з валютними цінностями;
- здійснює операції купівлі та продажу цінних паперів від свого імені та за дорученням клієнтів;
- емітує власні цінні папери;
- здійснює інвестиції у статутні фонди та акції інших юридичних осіб;
- здійснює депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

ПУМБ прагне лишатися одним із провідних гравців банківського ринку України, перш за все, за якістю надаваних послуг, інноваційністю та технологічністю, забезпечивши при цьому кращий в галузі економічний ефект для акціонерів з точки зору зростання вартості бізнесу і повернення на інвестований капітал.

ПУМБ – універсальний банк національного масштабу і пропонує передові фінансові продукти та послуги як юридичним, так і фізичним особам.

ПУМБ веде прозорий бізнес і цінує свою репутацію.

Головним принципом роботи ПУМБ є максимальна концентрація на клієнтів і глибоке розуміння їх потреб, а також побудова структури бізнесу згідно з кращими міжнародними стандартами.

Відповідно до Стратегії розвитку Банк здійснить заходи щодо поліпшення системи управління бізнесом, підвищення ефективності бізнес-процесів. Важливим компонентом внутрішніх змін буде підвищення кваліфікації співробітників Банку. Реалізація проектів із внутрішнього вдосконалення Банку має на меті підтримати розвиток комерційної діяльності, скоротити операційні витрати та забезпечити жорсткий контроль різноманітних ризиків.

Основна мета ПУМБ – стати Банком Першого Вибору для наших клієнтів. Для забезпечення досягнення цієї мети ПУМБ має ясне бачення шляхів розвитку, чітку Стратегію, професійну команду, бездоганну репутацію, сильний бренд та підтримку акціонерів.

Основні напрямки розвитку в рамках Стратегії:

1. Фокус на побудову ефективної та стабільної банківської моделі
2. Концентрація на двох основних клієнтських сегментах: корпоративному та роздрібному
3. Диверсифікація ресурсної бази за джерелами залучення коштів та кредитного портфелю за основними позичальниками та видами економічної діяльності
4. Забезпечення високих показників ліквідності

5. Контроль ризиків та утримання витрат на формування резервів під нові кредитні операції на запланованому рівні за рахунок жорсткого критерію відбору позичальників

6. Впровадження найкращих стандартів банківського сервісу

ПУМБ – інноваційний банк, готовий випереджати ринок за технологічністю. Банк впроваджує нові продукти і процеси в обслуговуванні клієнтів, використовуючи як традиційні, так і альтернативні канали надання фінансових продуктів і послуг. При цьому ПУМБ вдосконалює якість сервісу і розробляє індивідуальні рішення для клієнтів, що дозволить збільшити частку ринку в кожному з продуктових і клієнтських сегментів. Розвиток даного напрямку націлений на досягнення поставлених Стратегією бізнес-завдань і підтримку змін до моделі управління, які вимагають впровадження нових сучасних механізмів і якісно іншого рівня управлінської інформації.

Витрати на розробки у 2018 році спрямовані на реалізацію затвердженої Стратегії зростання ПУМБ на українському банківському ринку.

Основними критеріями успіху для Банку є виконання планових показників: по кількості клієнтів, які активно здійснюють операції з Банком, по задоволеності клієнтів від банківсько сервісу, частка проблемного кредитного портфелю, рентабельності власного капіталу та рівня чистого прибутку.

Банк на регулярній основі здійснює оперативний моніторинг по виконанню поставлених цілей та впроваджує найкращі стандарти банківської практики для їх реалізації.

2.2. Аналіз балансу банку АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Перший етап аналізу ліквідності визначає, наскільки банк відповідає показникам ліквідності, встановленим Національним банком України (НБУ). У багатьох країнах прийнято встановлювати вимоги ліквідності для кожної банківської установи. Це дає можливість контролювати ліквідність банків та підтримувати необхідний рівень ліквідності банківської системи в цілому. Для

цього найчастіше використовується індикаторний метод, який дозволяє не тільки оцінити рівень ліквідності окремих банків, але й провести порівняльний аналіз ліквідності банків різних розмірів.

Індикаторний метод дозволяє виявити кількісну залежність між різними рахунками, групами та розділами балансу. Таким чином визначте частку окремих балансових рахунків або груп рахунків у загальних активах (пасивах) або окремих групах та розділах балансу. Отримані значення порівнюються з нормативними значеннями або динамічно аналізуються.

Розглянемо динаміку змін показників ліквідності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз окремих статей активів банку

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн	
				2017	2018
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	2678064	9040607	9671645	6362543	631038
Заборгованість інших банків	5663885	1440447	1067864	-4223438	-372583
Цінні папери, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	162887	93200	39311	-69687	-53889
Цінні папери, які оцінюються за справедливою вартістю через сукупний дохід	0	9360514	8890820	9360514	-469694
Кредити клієнтів	25480252	27244297	32886479	1764045	5642182
Інші активи	1301412	631513	658445	-669899	26932
Основні засоби	1427837	1418623	1583991	-9214	165368
Інвестиційна власність	162800	71876	94309	-90924	22433
Нематеріальні активи	304252	320632	279641	16380	-40991
Право користування активами	0	246482	264713	246482	18231
Усього активів	47627670	49865191	55437218	2237521	5572027

Проаналізувавши активи банку можна сказати, що найліквідніші активи банку з кожним роком збільшуються, це призводить до покращення діяльності

банку. Грошові кошти та їх еквіваленти в 2019 році збільшились на 631038 тис. грн., що в свою чергу склало 107%, відносно з 2017 роком цей показник зріс на 6362543 тис. грн. або на 338%, що пов'язане зі зміною в обліковій політиці банків України.

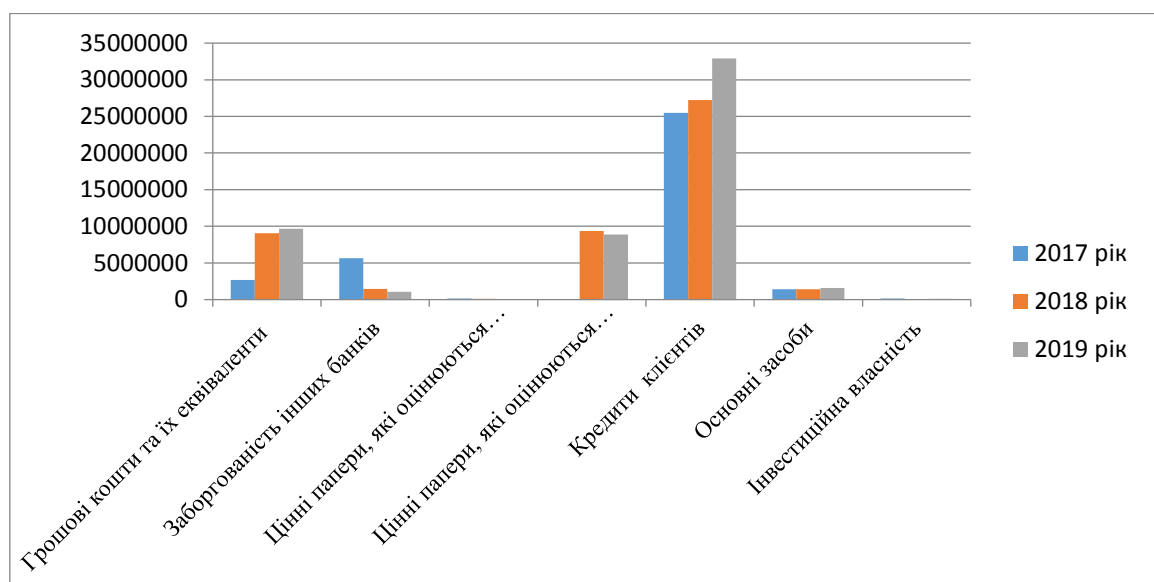

Рис.2.1. Динаміка окремих статей активів банку

З динаміки видно, що в 2019 році значно зросли кредити клієнтів на 5642182 тис. грн., крім того простежується значний ріст грошових коштів.

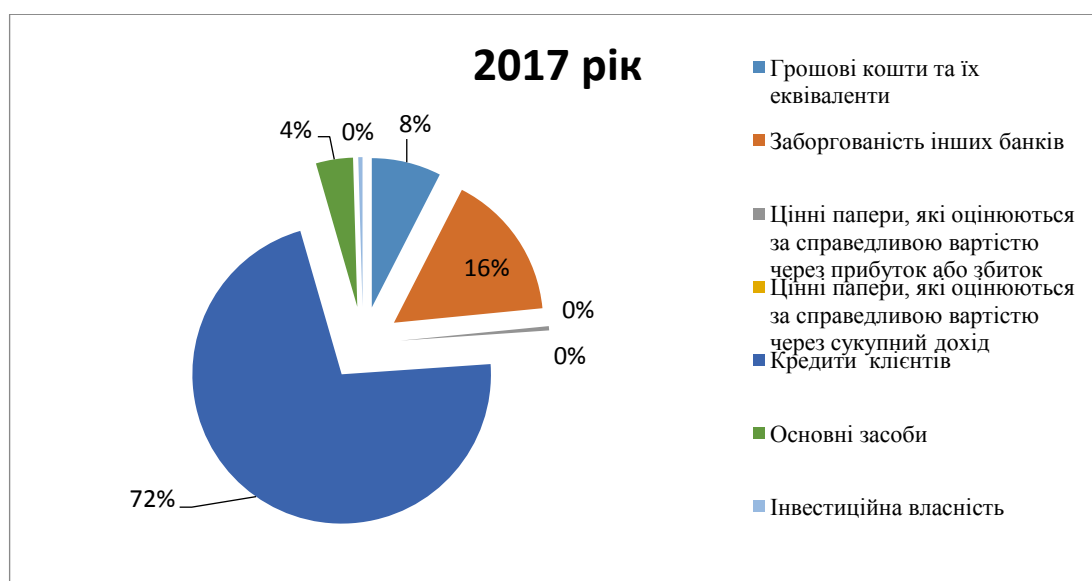

Рис. 2.2. Структура статей балансу в 2017 році

Станом на 2017 рік грошові кошти та їх еквіваленти склали 8%, найбільшу частину займають кредити та їх заборгованість 72%, що свідчить про спрямованість діяльності на отримання прибутку.

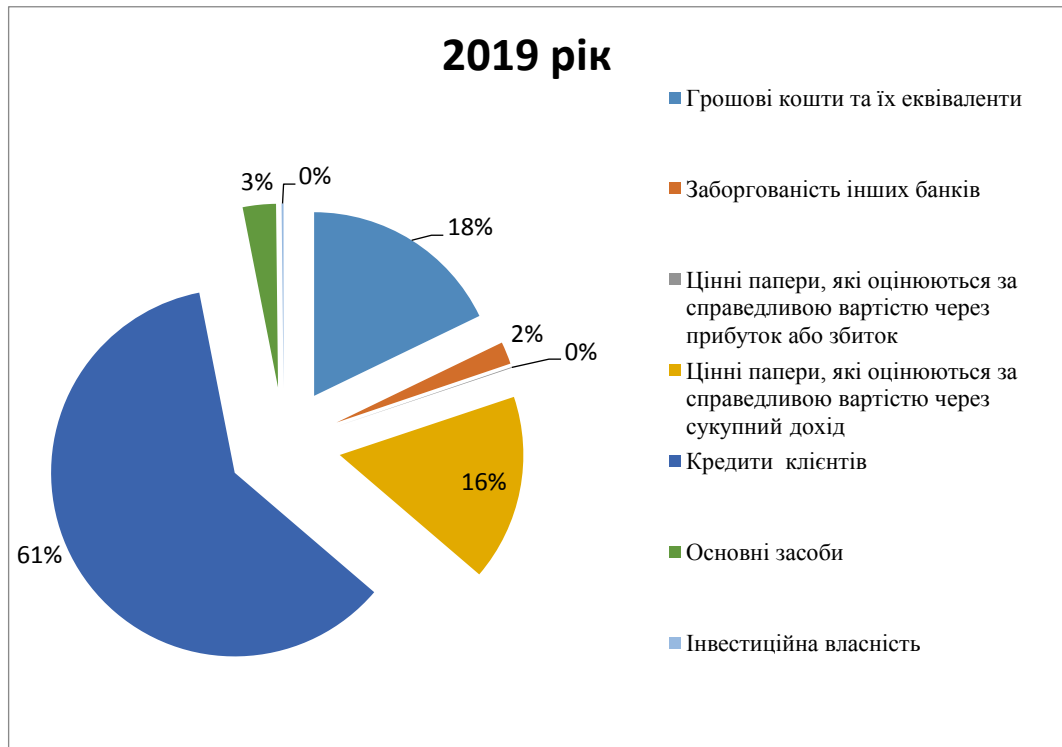

Рис. 2.3. Структура статей балансу в 2019 році

Станом на 2018 рік найбільшу частину займають кредити та їх заборгованість, що склали 56%, грошові кошти та їх еквіваленти складають 19%. В 2019 року ситуація суттєво не змінилась, кредити та заборгованість клієнтів склали 61%, грошові кошти та їх еквіваленти 18%.

У 2019 році діяльність Банку характеризувалася такими тенденціями.

Станом на 31 грудня 2019 року активи Банку становили 55,437 млн грн, що на 5572 млн грн. (на 11,2%) більше року тому. Портфель корпоративних позик без урахування резервів на кредитні операції збільшився на 303 млн грн. (на 1,2%) до 25 358 млн. грн. Сума резервів під знецінення кредитів підприємства зменшилась на 1 987 млн. грн. або на 32,3% до 4,159 млн. грн.

Кредитний портфель роздрібної торгівлі, за винятком резервів для кредитних операцій, збільшився на 3 627 млн. грн. , на 31,4% до 15 189 млн грн.

Зменшені резерви під роздрібні кредити зросли на 275 млн грн. (на 8,5%) до 3,501 млн. грн.

Традиційно основними напрямками діяльності Банку були позики та державні цінні папери. Кредити, видані без урахування резервів для кредитних операцій, збільшились на 3 930 млн. грн. до 40 557 млн. грн. Станом на 31 грудня 2019 р. резерви збитків за кредитами зменшились на 1,712 млн. грн. (на 18,3%) до 7 661 млн грн.

Кредитна діяльність банку проводилась відповідно до чинного законодавства України, обмежень, накладених НБУ на позики на рефінансування, та внутрішніх правил. Станом на 1 січня 2020 року портфель корпоративного кредиту становив 25 358 млн. грн., тобто на 303 млн. грн. (на 1,2%) більше, ніж станом на 1 січня 2019 р. Корпоративний кредит займає найбільшу частку в структурі портфеля корпоративних позик за галузями комерційні (25,8%), харчові та сільського господарства (20,5%) та будівельні компанії (15,0%). Найбільше зростання зафіксовано у портфелі гірничо-енергетичних компаній, який збільшився на 968 млн. грн. Найбільше зменшення було зафіксовано у портфелі будівельних підприємств та підприємств нерухомості, який зменшився на 1 501 млн грн. Кредити фізичним особам на кінець 2019 року склали 15,189 млн. грн., що становить 3 627 млн. грн. (на 31,4%) більше, ніж станом на 31 грудня 2018 року.

Процентні доходи від кредитних операцій банку у 2019 році склали 6686 млн. грн., або 1702 млн. грн., на 34,7% більше ніж у 2018 р. Частка кредитного портфеля у структурі процентного доходу становила 85% (2018 рік: 77%).

На 01.01.2020 року портфель цінних паперів у портфелі Банку становив 12 130 млн. грн., що на 476 млн. грн. (на 4,1%) більше, ніж на 1 січня 2019 року.

Кошти клієнтів у 2018 році зросли на 2640405 тисяч грн., у 2019 році на 2972,440 тис. грн., що добре відображає діяльність банку та говорить про збільшення фінансових ресурсів, спрямованих на отримання доходу.

Таблиця 2.2

Аналіз окремих статей зобов'язань банку

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення , тис. грн	
				2017	2018
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Заборгованість перед банками	865004	698454	934276	-166550	235822
Кошти клієнтів	37139748	39780153	42752593	2640405	2972440
Випущені депозитні сертифікати	2102208	832460	0	-1269748	-832460
Зобов'язання з оренди	0	267402	294619	267402	27217
Поточне зобов'язання з податку на прибуток	12360	62242	140298	49882	78056
Відстрочене податкове зобов'язання	23100	15636	26433	-7464	10797
Інші зобов'язання	1887992	1402830	2221622	-485162	818792
Субординований борг	489656	488145	0	-1511	-488145
Усього зобов'язань	42530991	43547322	46369841	1016331	2822519

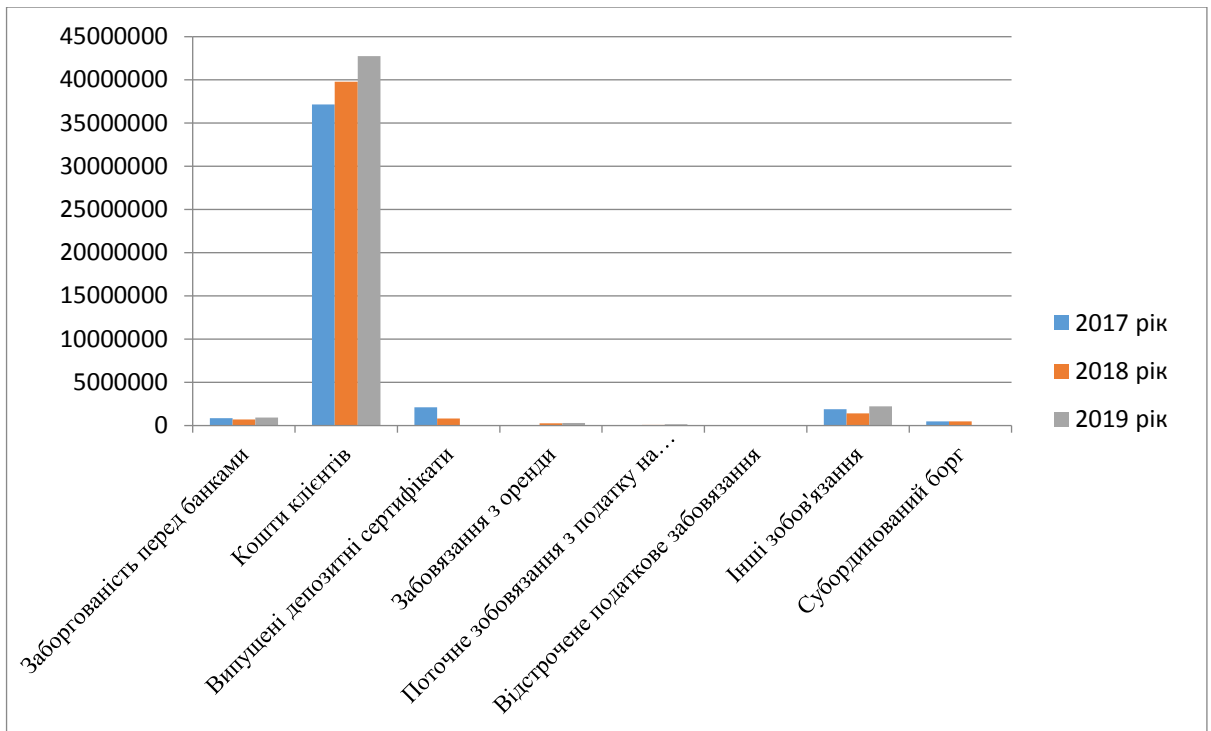

Рис. 2.4. Динаміка зобов'язань банку

Зобов'язання Банку збільшилися на 2 777 млн. грн., або + 6,4%, до 46,334 млн. грн. Станом на 31 грудня 2019 р. обсяг клієнтських коштів у 2019 році збільшився на 2972 млн. грн. Частка в структурі пасивів порівняно з 2018 роком р. зросла з 91,3% до 92,2%. Корпоративний рахунок зменшився на 1 197 млн. грн. до 21 973 млн. грн., роздрібні рахунки зросли на 4 169 млн. грн. до 20 779 млн. грн. Як результат, частка корпоративних рахунків у пасивах зменшилася з 58,2% до 51,4%, а частка роздрібних рахунків зросла з 41,8% до 48,6%. На кінець 2019 року банківські рахунки збільшились на 236 млн грн та склали 934 млн грн. Банк повністю погасив субординований борг.

Динаміка показує, що найбільші співвідношення коштів клієнтів були у 2019 році, вони склали 4 272 533 тис. грн., тобто 2972440 тис.грн., тобто Банк динамічно зростає

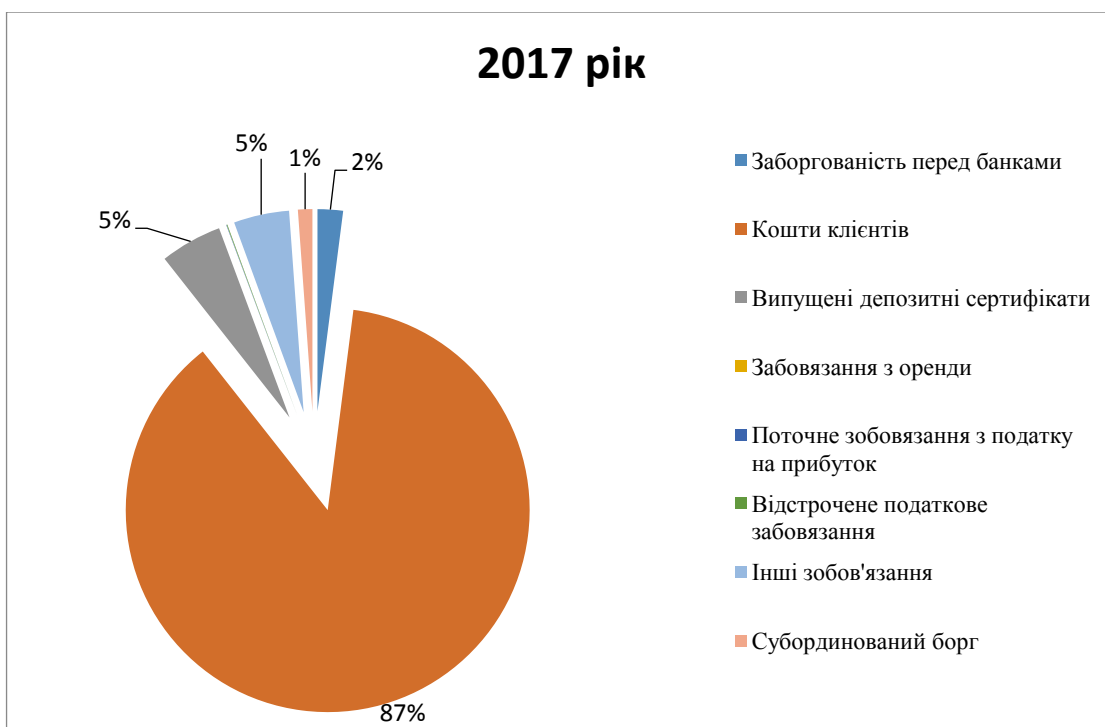

Рис. 2.5. Структура зобов'язань банку в 2017 році

Станом на 2017 рік кошти клієнтів склали 87%, заборгованість перед банками в свою чергу 5%, інші зобов'язання не перевищують 1-5 %

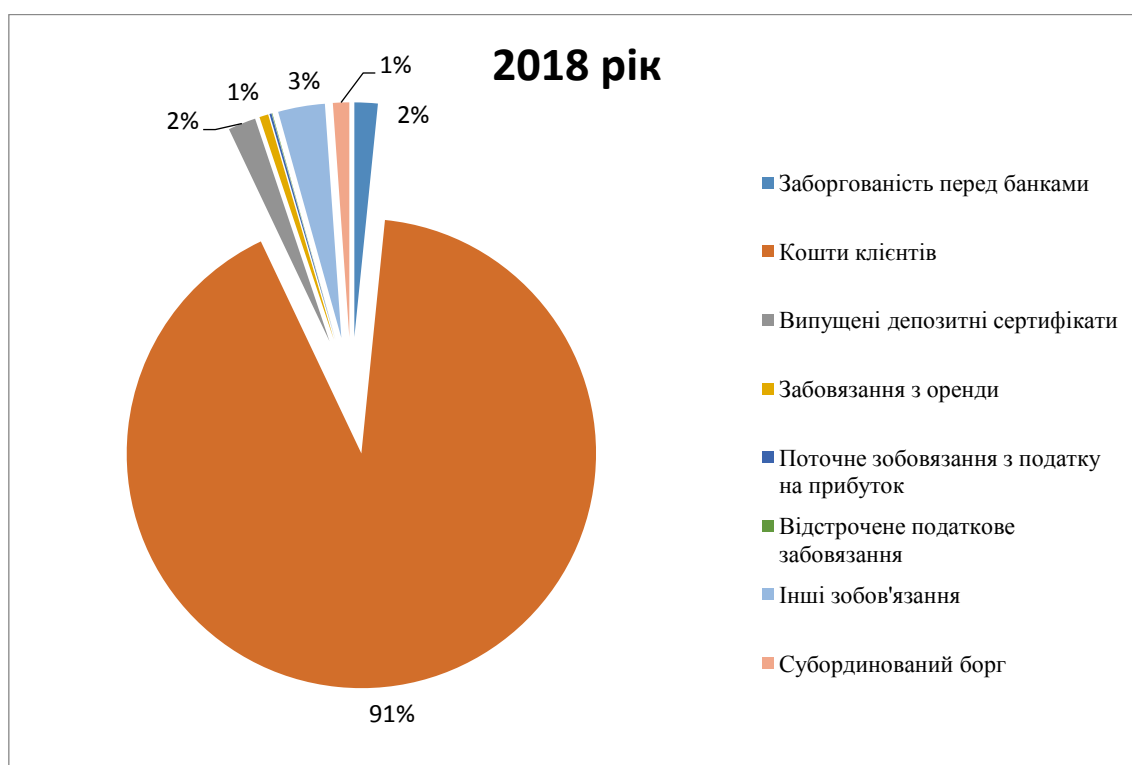

Рис. 2.6. Структура зобов'язань банку в 2018 році

Станом на 2018 рік кошти клієнтів в питомій вазі зросли в порівнянні з минулим роком на 4%, що добре відображає діяльність банку та довіру клієнтів, заборгованість перед банками в свою чергу зменшились на 2%, інші зобов'язання майже залишилися без змін в структурі.

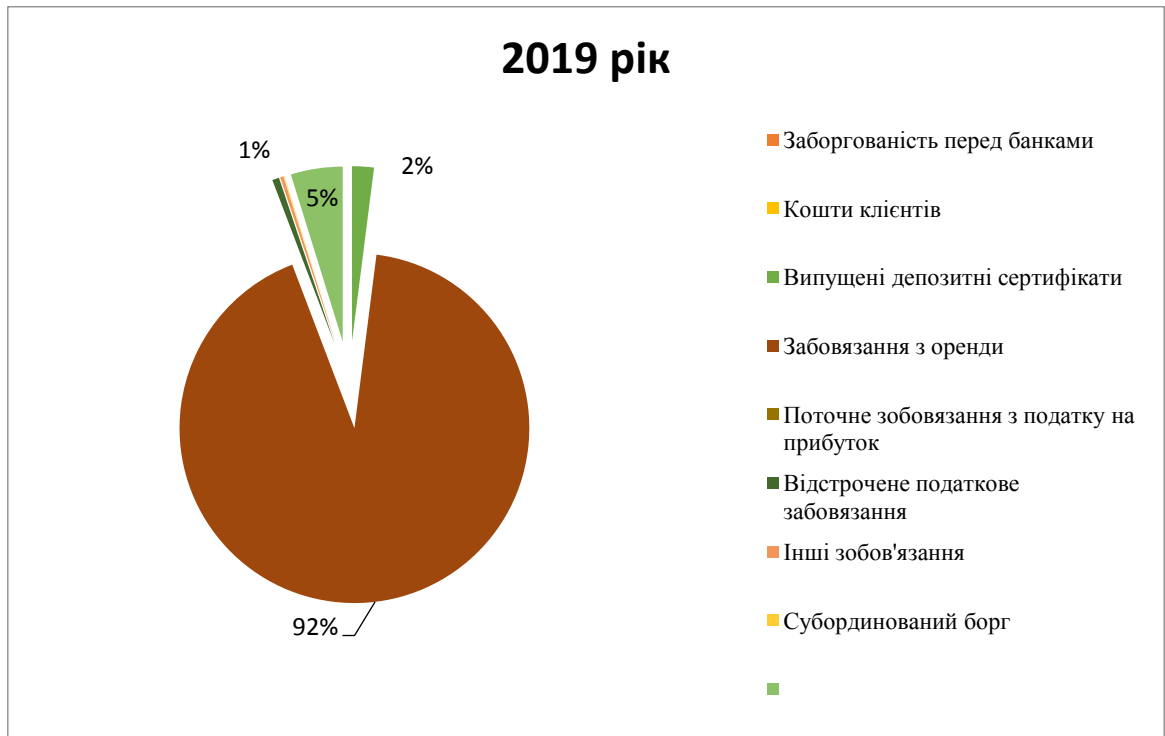

Рис. 2.7. Структура зобов'язань банку в 2019 році

Станом на 2019 рік кошти клієнтів склали 92%, змінилася структура інших статей зобов'язань банку, а саме на другу позицію піднялися випущені депозитні сертифікати банку, які займають 5%. Заборгованість перед банками знизилася в структурі до 2%.

Клієнтами Банку є значна кількість фізичних осіб та підприємств різних галузей економіки. Кредитні картки відіграють важливу роль у розширенні бази клієнтів. Банк є основним членом міжнародних платіжних систем Visa та MasterCard та працює у власному обробному центрі, завдяки якому він підтримує значну кількість карток інших вітчизняних банків. Наявність розгалуженої мережі власних банкоматів та членство Банку у фінансово-промисловій групі сприяють залученню великої кількості підприємств до управління проектами з оплати праці. Ресурсна база ПУМБ диверсифікована за джерелами залучення

(кошти клієнтів, кошти, залучені на міжнародні ринки, кошти, залучені вітчизняними банками тощо), а також за основними контрагентами, портфелем депозитів клієнтів - основними вкладниками та фондами суб'єктів господарювання - за видами економічної діяльності. Це виключає чутливість до ризику ліквідності. За підсумками 2019 року обсяг клієнтських коштів збільшився на 7,5%: збільшення коштів фізичних осіб склало 25,1%, а коштів корпоративних клієнтів - на 5,2%. Як результат, частка корпоративних рахунків у пасивах перед клієнтами Банку зменшилась з 58,2% до 51,4%, а на рахунках роздрібної торгівлі - з 41,8% до 48,6%.

Таким чином, структура заповзань майже не перетерпіла змін. Кошти клієнтів зростали як в абсолютному так і у відносному значенні.

Таблиця 2.3

Аналіз власного капіталу банку

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
				2017	2018	2017	2018
Власний капітал							
Акціонерний капітал	3294492	3294492	3294492	0	0	100,0	100,0
Емісійний дохід	101660	101660	101660	0	0	0	100,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-551731	996305	3616578	1548036	2620273	-180,6	363,0
Резерви переоцінки основних засобів	484116	474735	456914	-9381	-17821	98,1	96,2
Резерви переоцінки цінних паперів	69293	-24753	122303	-94 046	147056	0	-494,1
Резервний фонд	1475430	1475430	1475430	0	0	0	100,0
Усього власного капіталу	4873260	6317869	9067377	1444609	2749508	129,6	143,5

Протягом періоду аналізу акціонерний капітал залишався не змінний, загальний розмір якого складав 3294492 тис. гривень, які поділено на 14323880 простих іменних акцій номінальною вартістю 230 гривень кожна.

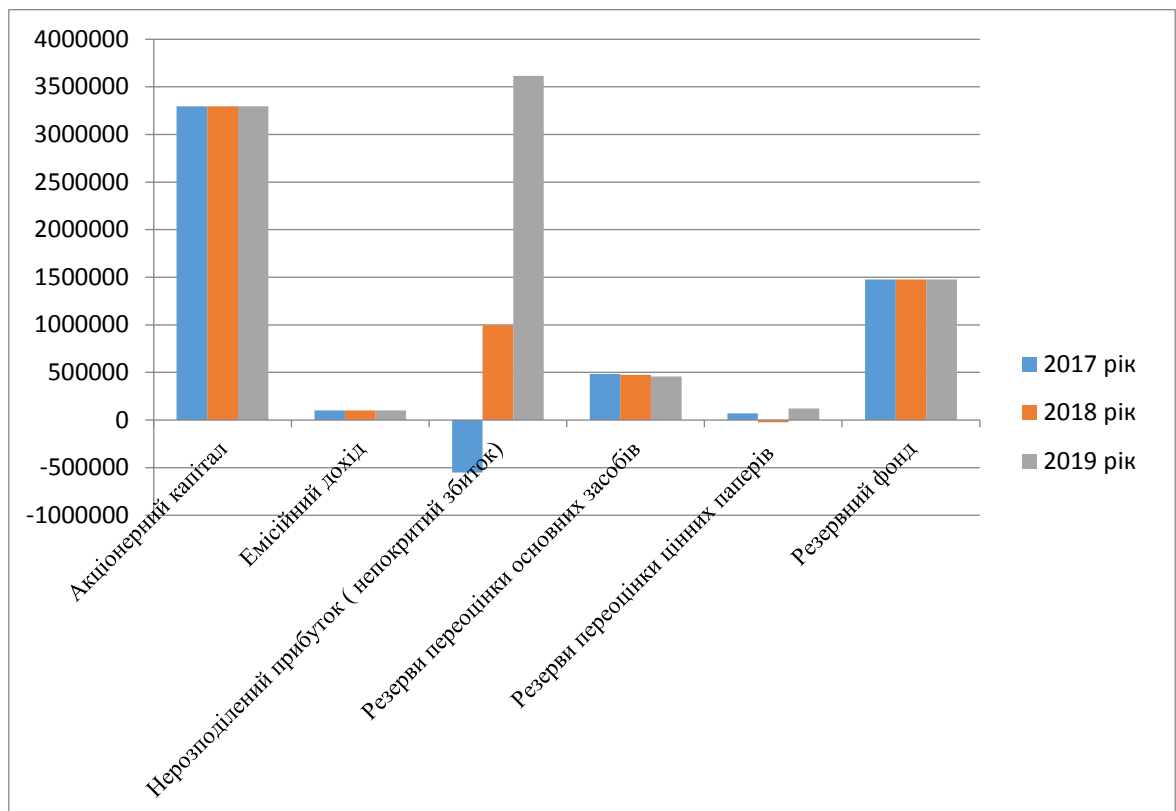

Рис. 2.8. Динаміка власного капіталу банку

Серед показників власного капіталу тільки нерозподілений прибуток перетерпів зміни та вплинув на рівень власного капіталу банку. Тільки в 2017 році банк мав непокритий збиток у сумі 551731 тис. грн. Нерозподілений прибуток в 2019 році склав 3616578 тис. грн., що на 2620273 тис. грн. більше, ніж в 2018 році, банк зміцнює свою капіталізацію та надійність.

Рис. 2.9. Структура власного капіталу банку в 2017 році

В 2017 році питома вага акціонерного капіталу в структурі власного капіталу склала 55%, що добре впливає на діяльність банку. На другому місці йде резервний фонд з 25%.

Рис. 2.10. Структура власного капіталу банку в 2018 році

Станом на 2018 рік акціонерний капітал знизився до 52%, резервний фонд залишився на той самому рівні 25%, а нерозподілений прибуток склав 16%. Можна стверджувати про якісну структуру власного капіталу.

Рис. 2.11. Структура власного капіталу банку в 2019 році

Станом на 2019 рік власний капітал значно змінив свою структуру. Так акціонерний капітал ще зменшив свою частку та становить 36%, зменшив свою частку й резервний фонд на 9% до 16%, але позитивним є зростання нерозподіленого прибутку до 40% у структурі.

Таким чином, аналіз капіталу банку показав, що банк має тенденцію до нарощування власного капіталу, що є позитивним показником зміцнення надійності банківської установи.

2.3. Аналіз ліквідності банку АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Для банків України встановлено такі нормативи ліквідності:

Норматив миттєвої ліквідності (Н4) встановлюється для контролю за здатністю банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів. Він визначається як відношення суми коштів у касі (Ка) та на кореспондентських рахунках (Кр) до зобов'язань банку, що обліковуються за поточними рахунками (Пз):

$$H4 = \frac{K_a + K_p}{Pr} * 100\% \quad (2.1)$$

Норматив поточної ліквідності (H5) встановлюється для визначення збалансованості строків і сум ліквідних активів та зобов'язань банку. Він визначається як відношення активів первинної та вторинної ліквідності (А) до зобов'язань банку з кінцевим строком погашення до 31-го дня включно (З):

$$H5 = \frac{A}{З} * 100\% \quad (2.2)$$

Норматив короткострокової ліквідності (H6) встановлюється для контролю за здатністю банку виконувати прийняті ним короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів і визначається як співвідношення ліквідних активів (Ал) до короткострокових зобов'язань (Зк) зі строком погашення до одного року:

$$H6 = \frac{Al}{Зк} * 100\% \quad (2.3)$$

До ліквідних активів при обчисленні цього показника включаються готівка, банківські метали, кошти на кореспондентських рахунках та короткострокові депозити в НБУ та інших банках, короткострокові позики іншим банкам.

Коефіцієнт покриття ліквідністю - це відношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття посиленого відтоку коштів з банку протягом 30 днів. Він відображає рівень стійкості банку до короткострокових стрибків ліквідності - явище, характерне для кризових періодів, коли спостерігається значний відтік коштів клієнтів.

Проаналізувавши відповідність банку стандартам ліквідності, встановленим НБУ, доцільно проаналізувати динаміку змін ліквідності (табл. 2.4).

Як показують розрахунки, ліквідність установи банку, що аналізується, протягом періоду зростає. Усі нормативи ліквідності банком дотримуються і перевищують установлені значення. Немає суттєвих фактів, які б свідчили про те, що станом на кінець 2017, 2018 та 2019 років показники ліквідності не відповідали нормативним значенням, встановленим вимогами інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні.

Таблиця 2.4

Аналіз дотримання нормативів ліквідності комерційного банку, %

Нормативи ліквідності	Нормативне значення	Фактичне значення 2017 року	Фактичне значення 2018 року	Фактичне значення 2019 року	Відхилення від нормативу		
					2017	2018	2019
Норматив миттєвої ліквідності (Н4)	не менше 20%	43,15	68,66	- (скасовано)	23,15	48,66	-
Норматив поточної ліквідності (Н5)	не менше 40%	77,41	77,91	- (скасовано)	37,41	37,91	-
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	не менш 60%	95,75	101,33	107,75	35,75	41,33	47,75
Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR)	не менш 80%	- (не прийнятий)	161	169	-	81	89

Банк визначає ризик ліквідності як ризик відсутності наявних коштів для покриття поточних зобов'язань. Ризиком ліквідності керують відділи Банку, що прямо чи опосередковано впливають на ліквідність Банку.

Банк управляє ліквідністю за трьома видами ліквідності:

1. Негайне управління ліквідністю - відображає здатність Банку повністю виконувати свої грошові зобов'язання, тобто в будь-який час. Він працює централізовано на рівні Головного банку.

Управління негайною ліквідністю полягає у підтримці платіжної позиції Банку та включає прогнозування, регулювання та контроль залишків на

кореспондентських рахунках та в касі Банку у національній та іноземній валютах, визначення порядку платежів та проведення операцій на міжбанківському кредитному ринку, відповідність економічним стандартам, встановленим НБУ.

2. Середньострокове управління ліквідністю - означає здатність Банку повністю виконувати свої грошові зобов'язання протягом 3 місяців.

Середньострокове управління ліквідністю балансу Банку для забезпечення збалансованості активів та пасивів у часі досягається за рахунок:

- встановлення лімітів на дефіцит ресурсів (розриви ліквідності);
- контроль та управління ліквідністю;
- планування потреб Банку у ліквідних коштах;
- визначення джерел фінансування ліквідних коштів.

3. Довгострокове управління ліквідністю - це здатність Банку повністю виконувати свої грошові зобов'язання протягом 3 місяців.

Банк здійснює управління довгостроковою ліквідністю на основі інформації про невідповідність активів та пасивів за період від 3 місяців до строку погашення, включаючи понад 1 рік.

Показники чистого та загального розриву ліквідності у 2017 році не в належному стані, наразі виникають проблеми з чистою розривом ліквідності та є проблеми із загальним розривом ліквідності протягом 12 місяців. Позитивний загальний розрив досягається лише в тому випадку, якщо зобов'язання та активи виникають протягом 12 років.

Аналіз строку погашення не відображає стабільності короткострокових зобов'язань у минулому. Раніше їх реалізація відбувалася на більш тривалій період, ніж зазначено у таблиці вище. Ці залишки наведені у таблиці як частина сум, що підлягають сплаті протягом 1 місяця.

Здатність банку виплачувати свої борги залежить від його здатності отримати еквівалентну суму активів за той же період. Наявна кількість ліквідних активів дозволить Банку стабільно функціонувати навіть у разі можливого

часткового відтоку депозитів клієнтів у разі подальшого погіршення економічної ситуації.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення на основі очікуваних строків погашення 2017 року

Показник	2017 рік				
	До 1 місяця.	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 6 міс.	Від 6 до 12 міс.	Понад 12 місяців
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-13104749	2301065	-1649574	7312774	8219692
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-13104749	-10803684	-12453258	-5140484	3079208

Правління Банку вважає, що, незважаючи на значну частку повернених клієнтів коштів на вимогу, диверсифікація цих коштів за кількістю та типом вкладників, а також досвід, накопичений Банком у попередні періоди, свідчать про те, що ці кошти є довгостроковим та стабільним джерелом фінансування.

В 2018 році банк стикається з тими самими значними проблемами в короткостроковому періоді, в довгостроковому періоді стан банку залишається позитивним. При чому проблеми з миттєвою ліквідністю у 2018 році теж накладають наступні проблеми зі сукупною ліквідністю на весь річний період.

Таблиця 2.6

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення на основі очікуваних строків погашення 2018 року

Показник	2018 рік				
	До 1 місяця.	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 6 міс.	Від 6 до 12 міс.	Понад 12 місяців
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-11292065	1072391	947521	6668837	7048921
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-11292065	-10219674	-9272153	-2603316	4445605

Таблиця 2.7

Аналіз фінансових зобов'язань за строками погашення на основі очікуваних строків погашення 2019 року

Показник	2019 рік				
	До 1 місяця.	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 6 міс.	Від 6 до 12 міс.	Понад 12 місяців
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-9482444	-1679003	101959	7048245	11313900
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	-9482444	-11161447	-11059488	-4011243	7302657

В 2019 році теж існують проблеми в періоді менше 1 місяця та від 1 до 3 місяців, але вони не покриваються за рахунок інших періодів, тому ситуацію з фінансовими зобов'язаннями можна вважати незадовільною.

Таким чином, банк має проблеми з ліквідністю у миттєвому та короткостроковому періоді та може стикнутись зі значним ризиком ліквідності.

2.4. Аналіз надійності комерційного банку АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Платоспроможність комерційного банку є одним з найважливіших показників фінансового стану банку. Він розповідає про достатність власних коштів банку для захисту інтересів своїх вкладників та інших кредиторів.

Нормативний капітал банку є основою для розрахунку основних економічних стандартів комерційного банку. Це один з найважливіших показників діяльності банків, основною метою якого є покриття негативних наслідків різних ризиків, які банки беруть на себе в своїх операціях, а також забезпечення захисту вкладів банківських установ, а також фінансової стабільності та стабільного функціонування банків.

Нормативний капітал банку складається з основного капіталу (рівень 1) та додаткового капіталу (рівень 2). Основні засоби вважаються постійними та непередаваними, перерозподіляються і повинні повністю покривати поточні втрати.

Для визначення фактичної капіталізації банків України їх систематизують відносно рівня за допомогою стандартів, метод розрахунку яких визначає НБУ.

Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1) для банків, що працюють в Україні, визначається щороку Національним банком і повинен дотримуватися всі комерційні банки..

Таблиця 2.8

Аналіз достатності резервів та капіталу банку

Нормативи капіталу	Нормативне значення	Фактичне значення 2017 року	Фактичне значення 2018 року	Фактичне значення 2019 року	Відхилення від нормативу		
					2017	2018	2019
Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1), тис. грн.	200 млн. грн. - з 11 липня 2017 року; 300 млн. грн. - з 11 липня 2018 року; 400 млн. грн. - з 11 липня 2019 року	3519387	5282255	7914882	3 319 387	4 982 255	7 514 882
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), %	не менше 10%	11,76	16,34	21,21	1,76	6,34	11,21
Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (Н3), %:	не менше 10%	15,58	17,56	22,48	5,58	7,56	12,48

Національний банк залежно від економічного становища країни, стану світових фінансово-кредитних і валютних ринків та відповідно до змін курсу національної валюти може переглядати мінімальний розмір регулятивного капіталу. У разі значного підвищення значення нормативу мінімального розміру регулятивного капіталу для банків встановлюється перехідний період для нарощування капіталу згідно з розробленими банками програмами капіталізації.

Значення показника норми регулятивного капіталу банку в 2017, 2018 та 2019 роках, відповідає нормативу встановленого НБУ. Відповідно до таблиці 2.8 за рівнем достатності капіталу банк можна віднести до групи достатньо докапіталізованих банків. Банк не тільки повністю забезпечив виконання умов капіталізації, але й значно їх перевищив. Особливо слід відмітити перевищення виконання умов щодо мінімального розміру статутного капіталу.

Якість власного капіталу АТ «ПУМБ» добра, показник адекватності регулятивного капіталу прийнятний. За результатами аналізу якості активів, проведеного Національним банком України у 2019 році, в АТ ПУМБ вистачає капіталу. Коефіцієнт регуляторної платоспроможності станом на 31 грудня 2018 року перевищує нормативну величину, встановлену Національним банком України, та середню вартість банківської системи України ($H2 = 16,34\%$, нормативна величина не менше 10% , середня вартість банківської системи $16,18\%$), та у 2019 році $21,21\%$ та $19,66\%$ відповідно.

Структура регулятивного капіталу також дозволяє підвищити рівень капіталізації за рахунок залучення додаткових коштів на умовах субординованого боргу.

Політика управління капіталом Банку була розроблена відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність» [15], постановою Національного банку від 28.08.2001 №368 про затвердження інструкції «Про порядок регулювання діяльності банків України» [12], банківський контроль Система оцінки ризиків », які були затверджені постановою Національного банку України від 15.03.2004 №104 та іншими положеннями Національного банку України, рекомендаціями Базельського комітету з банківського нагляду,

концепцією управління ризиками в АТ« Перший український міжнародний банк », а також іншими внутрішніми положеннями Банку. Політика спрямована на створення ефективної системи управління капіталом Банку для досягнення максимальної прибутковості Банку в цілому, окремих його підрозділів та продуктів, зокрема з урахуванням ризику; з метою мінімізації втрат, пов'язаних із підтримкою достатності капіталу Банку та забезпечення відповідності вимогам Національного банку України щодо коефіцієнтів капіталу Банку.

Завданнями управління капіталом Банку є забезпечення того, щоб Банк відповідав зовнішнім вимогам щодо капіталу та підтримував високі кредитні рейтинги та відповідні коефіцієнти капіталу для підтримки операцій та максимізації ринкової вартості акцій.

Банк управляє структурою капіталу та відповідно змінює його у світлі зміни економічних умов та показників ризику своєї діяльності. З метою підтримання або коригування структури капіталу Банк може скоригувати суму виплати дивідендів акціонерам, повернути капітал акціонерам або випустити цінні папери. Порівняно з попередніми роками не було змінено цілей, політики та процесів.

Регулюючий капітал складається з основного капіталу, який включає внесений зареєстрований капітал, дохід від емісії, резерви, створені відповідно до законодавства України, зменшені на чисту залишкову вартість нематеріальних активів за поточний та попередні роки, за меншою сумою нарахування та не отриманий понад 30 днів дохід, непогашений нарахований дохід за вирахуванням резервів, створених для цього доходу. Крім того, основні засоби зменшуються на суму незабезпеченого кредитного ризику стосовно прибутку попередніх та поточних років. Другий компонент регулятивного капіталу - це додатковий капітал, який включає резерви під борги за міжбанківськими позиками та позиками клієнтам, результат переоцінки основних засобів, прибуток за поточний рік, зменшений на нараховану суму та не отриманий понад 30 днів доходу, прострочений нарахований дохід, за вирахуванням доходу із резервів, субординованої довгострокової

заборгованості, нерозподіленого прибутку за попередні роки, зменшеного на суму непокритого кредитного ризику.

Станом на 31 грудня 2017, 2018 та 2019 років Банк дотримувався регулятивних вимог до капіталу.

Розглянемо структуру регулятивного капіталу (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

Структура регулятивного капіталу

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення , тис. грн		Відносне відхилення, %	
				2017	2018	2017	2018
Капітал 1-го рівня							
Акціонерний капітал	3294492	3294492	3294492	0	0	100,0	100,0
Емісійний дохід	101660	101660	101660	0	0	100,0	100,0
Резервний фонд	1475430	1475430	1475430	0	0	0	100,0
Нерозподілений прибуток/ (непокритий збиток)	-620266	996305	3616578	1616571	2620273	-160,6	363,0
Всього капіталу 1-го рівня	4251316	5867887	8488160	1616571	2620273	138,0	144,7
Капітал 2-го рівня							
Резерви переоцінки активів	553409	449982	579217	-103427	129235	81,3	128,7
Дозволений субординований борг	391725	292887	-	-98838	-	75	-
Всього капіталу 2-го рівня	945134	742869	579217	-202265	-163652	78,6	78,0
Всього капіталу	5196450	6610756	9067377	1414306	2456621	127,2	137,2

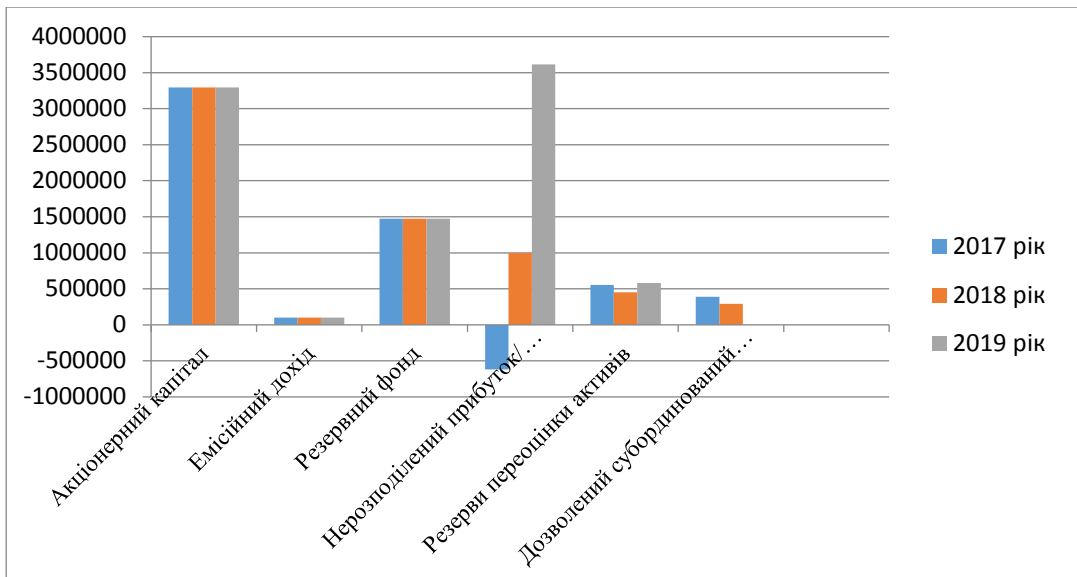

Рис.2.12. Динаміка с\ регулятивного капіталу

Банк утримує і активно управляє власним капіталом для покриття ризиків, притаманних банківській діяльності. Достатність капіталу банку контролюється з використанням, серед іншого, нормативів встановлених НБУ.

Банк управляє структурою капіталу та відповідно змінює її з огляду на зміни в економічних умовах та характеристиках ризиків, зв'язаних з його діяльністю. З метою підтримання або коригування структури капіталу Банк може коригувати суми виплат дивідендів акціонерам, повернути капітал акціонерам або випустити дольові цінні папери. Жодних змін у цілях, політиці та процесах у порівнянні з попередніми роками не відбулося.

2.5. Аналіз фінансових результатів АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Функціонування кожної системи, включаючи банківську, спрямоване на підвищення ефективності її діяльності та забезпечення сталого розвитку. Низький рівень діяльності банків свідчить про обмежені можливості їх розвитку, низьку конкурентоспроможність, підвищену чутливість до ринкового ризику, неефективне управління активами та пасивами, і якщо є тенденція до погіршення, це може призвести до серйозних проблем у банках та передчасного

банкрутства. Тому діяльність банків завжди повинна характеризуватися достатнім рівнем ефективності, який важко забезпечити в умовах високої конкуренції, особливо коли прибутковість банківських операцій знижується і впровадження нових технологій та банківських продуктів вимагає збільшення витрат [20].

Таблиця 2.10

Динаміка фінансових результатів

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
				2017	2018	2017	2018
Процентні доходи	5178087	6574192	7781960	1396105	1207768	126,96	118,37
Процентні витрати	2153448	2451470	2491187	298022	39717	113,84	101,62
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	3024639	4122722	5290773	1098083	1168051	136,30	128,33
Комісійні доходи	1643649	1988679	2282346	345030	293667	120,99	114,77
Комісійні витрати	459645	483180	536002	23535	52822	105,12	110,93
Прибуток/(збиток) до оподаткування	884035	2331428	3161001	1447393	829573	263,73	135,58
Прибуток/(збиток) за рік	717292	2008508	2603717	1291216	595209	280,01	129,63

У 2018 році Банк отримав 4123 млн. грн. чистого відсоткового доходу, тобто на 1098 млн грн більше, ніж у 2017 році (або на 36,3%):

- за рахунок збільшення позик фізичним особам;
- внаслідок активної роботи в портфелі проблемних кредитів;
- за рахунок збільшення портфеля цінних паперів;
- шляхом погашення зобов'язань з єврооблігацій.

Чистий дохід від комісійних доходів банку за 2018 рік становив 1505 млн. грн., тобто на 321 млн. грн. (+ 27,2%) більше, ніж за 2017 рік. Цей результат був забезпечений збільшенням доходу за всіма видами комісійних операцій.

Торгові та інші доходи Банку зменшилися на 210 млн. грн. (-28,5%) до 528 млн. грн., що відбулося в основному за рахунок зменшення інших доходів (отримані штрафи та штрафні санкції).

Операційні витрати Банку у 2018 році зросли на 463 млн грн (+ 15,9%) і склали 3370 млн. грн. У 2018 році вартість створення резерву на кредитні збитки зменшилась на 701 млн. грн (-60,6%) до 455 млн. грн.

У 2018 році Банк отримав чистий прибуток у розмірі 2,009 млн. грн., тобто у 2,8 раза більше, ніж минулого року (717 млн. грн.).

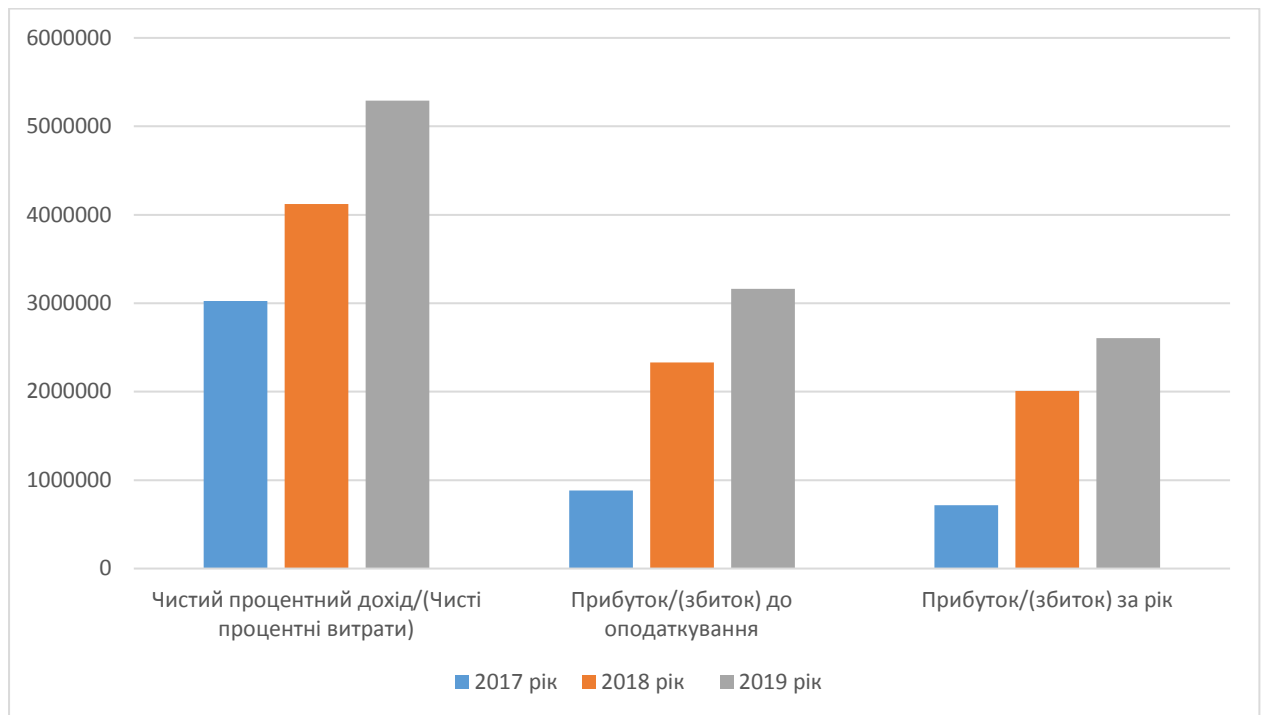

Рис. 2.13. Динаміка фінансових результатів АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Операційний дохід банку за вирахуванням резервів на 2019 рік становив 7,474 млн. грн, тобто на 1,519 млн. грн (+ 25,5%) більше, ніж у 2018 році.

У 2019 році Банк отримав 5,290 млн. грн чистого процентного доходу, що на 1,377 млн. грн більше, ніж у 2018 році (або на 35,2%) за рахунок збільшення

кредитного портфеля та покращення його якості через активну роботу з портфелем проблемних кредитів;

Чистий прибуток банку за 2019 рік становив 1,746 млн. грн., тобто на 241 млн. грн. більше (на 16,0%) ніж у 2018 році. Доходи від торговельної діяльності зменшились на 54 млн грн. (на 10,3%) до 474 млн грн. Операційні витрати Банку у 2019 році зросли на 728 млн. грн. (21,6%) і склали 4 097 млн.грн. У 2019 році Банк продовжив реалізацію стратегічних проектів, спрямованих на розвиток бізнесу.

У 2019 році витрати на створення резервів під позики під знецінення та зобов'язання, пов'язані з позикою, зменшилися на 38 млн. грн. (-14,9%), до 215 млн. грн.

Так, у 2019 році Банк отримав чистий прибуток у розмірі 2 604 млн грн, що на 29,6% більше, ніж у попередньому році (2 009 млн грн).

Щоб ефективно керувати ресурсами банку, повинні принаймні мати змогу належним чином оцінити цю ефективність. Рентабельність власного капіталу та фондоддача на одиницю активів є найважливішими і загально визнаними основними коефіцієнтами прибутковості. Як правило, різні коефіцієнти прибутковості розраховуються на основі моделі бухгалтерського обліку банку. Прибуток, отриманий банком, виникає в результаті складної комбінації вхідних та вихідних грошових потоків банку. Метод кількісної оцінки прибутковості банку базується на вивченні двох основних коефіцієнтів прибутковості: ROE та ROA. І.В. Ларіонова вважає, що ключовим показником, що вимірює прибутковість банку, є ROE - показник рентабельності капіталу.

Для вітчизняної практики показник ROE має виключно розрахункове значення і не базується на ринкових показниках з тієї причини, що ринок цінних паперів фактично не розвинутий.

Достатньо низькі показники ROA, та високі – ROE. Максимальне значення ROA в 2019 році склало 4,7%, це пов'язано з максимальним рівнем розвитку банку та максимальним рівнем прибутку.

Таблиця 2.11

Аналіз показників ROA, ROE

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік
ROE	14,72	31,79	28,72	17,07	-3,08	215,99	90,33
ROA	1,51	4,03	4,70	2,52	0,67	267,45	116,60

Максимальне значення ROE в 2018 році склало 31,79%, це пов'язано з тим, що темпи росту прибутку та власного капіталу у цей період найбільші, хоча 2019 рік теж має зростання власного капіталу та прибутку, але темпи росту прибутку нижчі, ніж темпи росту капіталу.

Показники ROA, ROE свідчать про ефективне використання власного капіталу та сукупних активів банку, але необхідно планувати оптимальну структуру балансу банку та планувати необхідний рівень надійності, ліквідності та платоспроможності банку.

Аналіз фінансової стійкості АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

проведемо за допомогою розрахунку показників:

- коефіцієнт надійності:

$$K_{над.} = \frac{Капітал}{Зобов'язання} \quad (2.4)$$

- коефіцієнт фінансового важеля:

$$K_{фв.} = \frac{Зобов'язання}{Капітал} \quad (2.5)$$

- коефіцієнт захищеності власного капіталу розраховується за формулою:

$$K_z = \frac{ОЗ}{ВК} \quad (2.6)$$

де Кз– коефіцієнт захищеності власного капіталу;

ОЗ– основні засоби;

ВК– власний капітал банку

Всі розраховані коефіцієнти заносимо до таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Узагальнення результатів аналізу фінансової стійкості АТ «Перший
Український Міжнародний Банк»

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік
Коефіцієнт надійності	0,11	0,15	0,20	0,03	0,05	126,62	134,78
Коефіцієнт фінансового важеля:	8,73	6,89	5,11	-1,83	-1,78	78,98	74,19
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,29	0,22	0,17	-0,07	-0,05	76,64	77,80

Розраховуючи коефіцієнт надійності, можна сказати, що у 2018 році порівняно з 2017 роком це співвідношення збільшилось на 26,6%. У 2019 році це співвідношення збільшилося ще на 34,78% порівняно з 2018 роком, що свідчить про покращення фінансового стану банку та посилення фінансової стабільності АТ «Перший український міжнародний банк».

Коефіцієнт фінансового важеля на кінець 2018 року становив 6,89, порівняно з 2017 роком він зменшився на 1,83. У 2019 році це співвідношення також зменшилося порівняно з 2018 роком на 1,78, що свідчить про збільшення активності АТ «Перший український міжнародний банк», але й про підвищення його фінансової стійкості.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу характеризує захист капіталу від інфляції за рахунок інвестицій у нерухомість, обладнання та інші матеріальні активи. Однак таке одностороннє використання капітальних ресурсів може призвести до погіршення ліквідності та платоспроможності банку. [16]

Обчислені дані вказують на зниження захисту власного капіталу. У 2017 році це співвідношення становило 0,29. У 2018 році порівняно з 2017 роком цей коефіцієнт знизився на 0,07. В 2019 році порівняно з 2018 роком індекс знизився ще на 0,05. У 2017-2019 роках спостерігали тенденцію банку до зменшення захисту дохідних активів власним капіталом. Це вказує на те, що сума власного капіталу збільшилася, але в той же час неефективні активи значно зросли і мають значний надлишок порівняно з власним капіталом.

Справедливо сказати, що фінансова стабільність банку є достатньою, але вона, як правило, збільшує невизначеність і не може повністю захистити фінансовий капітал від можливих ризикових втрат не тільки сьогодні, але і в майбутньому

Висновки по розділу 2

У розділі проаналізована динаміка та структура балансу банку. Проаналізувавши активи банку можна сказати, що найліквідніші активи банку з кожним роком збільшуються, це призводить до покращення діяльності банку. Грошові кошти та їх еквіваленти в 2019 році збільшились на 631038 тис. грн., що в свою чергу склало 107%, відносно з 2017 роком цей показник зріс на 6362543 тис. грн. або на 338%, що пов'язане зі зміною в обліковій політиці банків України. Станом на 2018 рік найбільшу частину займають кредити та їх заборгованість, що склали 56%, грошові кошти та їх еквіваленти складають 19%. В 2019 року ситуація суттєво не змінилась, кредити та заборгованість клієнтів склали 61%, грошові кошти та їх еквіваленти 18%.

Найбільші показники коштів клієнтів були в 2019 році, вони становили 42752593 тис. грн., що на 2972440 тис. грн., більше ніж в 2018 році, тобто банк динамічно розвивається.

Станом на 2019 рік кошти клієнтів склали 92%, змінилася структура інших статей зобов'язань банку, а саме на другу позицію піднялися випущені депозитні сертифікати банку, які займають 5 %. Заборгованість перед банками знизилася в структурі до 2%.

Таким чином, структура зобов'язань майже не перетерпіла змін. Кошти клієнтів зростали як в абсолютному так і у відносному значенні.

Протягом періоду аналізу акціонерний капітал залишався не змінний, загальний розмір якого складав 3294492 тис. гривень, які поділено на 14323880 простих іменних акцій номінальною вартістю 230 гривень кожна.

Як показують розрахунки, ліквідність установи банку, що аналізується, протягом періоду знизилась, але суттєвої загрози не спостерігається. Усі нормативи ліквідності банком дотримуються і перевищують установлені значення. Нема суттєвих фактів, які б свідчили про те, що станом на кінець 2017, 2018 та 2019 років показники ліквідності не відповідали нормативним значенням, встановленим вимогами інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні.

В 2019 році теж існують проблеми в періоді менше 1 місяця та від 1 до 3 місяців, але вони не покриваються за рахунок інших періодів, тому ситуацію з фінансовими зобов'язаннями можна вважати незадовільною.

Таким чином, банк має проблеми з ліквідністю у миттєвому та короткостроковому періоді та може стикнутись зі значним ризиком ліквідності.

Якість власного капіталу АТ «ПУМБ» добра, показник адекватності регулятивного капіталу прийнятний. За результатами аналізу якості активів, проведеного Національним банком України в 2019 році, нестачі у капіталі АТ «ПУМБ» не має. Показник адекватності регулятивного капіталу станом на 31 грудня 2018 року перевищує нормативне значення, встановлене Національним банком України, та середнє значення по банківській системі України ($H2 =$

16,34%, при нормативному не менше 10%, середньому значенні по банківській системі 16,18%), а в 2019 році 21,21% та 19,66% відповідно.

Структура регулятивного капіталу дозволяє також підвищити рівень капіталізації за рахунок додаткового залучення коштів на умовах субординованого боргу.

Показники ROA, ROE свідчать про ефективне використання власного капіталу та сукупних активів банку, але необхідно планувати оптимальну структуру балансу банку та планувати необхідний рівень надійності, ліквідності та платоспроможності банку.

З метою ефективного планування надійності та ліквідності кредитної установи доцільно використовувати планування шляхом визначення тенденцій розвитку і планування шляхом визначення темпів росту.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

3.1. Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк» методом розрахунку ковзної середньої

Теоретично і на практиці в процесі прогнозування фінансових показників досить часто використовується методологія екстраполяції, в якій висновки про значення прогнозних показників у майбутніх періодах робляться на основі вивчення їх динаміки в попередні періоди.

Екстраполяційні методи застосовуються для відносно стабільного розвитку підприємства (або окремих показників його діяльності) або за наявності сезонних чи циклічних коливань із яскраво вираженою тенденцією. Під тенденцією (від англ. Trend - напрям, тенденція) розуміють довгострокову тенденцію зміни економічних показників в економічному прогнозуванні. Якщо розвиток показників фінансово-господарської діяльності підприємства в попередні періоди характеризується значною нестабільністю та значними коливаннями фінансових показників, то їх екстраполяція на майбутні періоди буде неможливою, а отже, використання відповідних методів недоцільно.

Можна виділити три основні групи методів прогнозування за допомогою екстраполяції:

- методи визначення середніх значень;
- екстраполяція тенденції;
- експоненціальне згладжування.

Методи визначення середніх значень. Показники прогнозу часто розраховуються як середнє значення відповідних показників за попередні періоди. Середні значення обчислюються в основному за алгоритмом середньої арифметичної або середньозваженої арифметичної. Поширеним у процесі прогнозування є метод визначення ковзної середньої, для використання якого

показники прогнозу обчислюються як середні значення відповідних показників за n попередніх періодів (i не використовують усі значення аналізованих показників ряд динаміки). Кожен із наведених нижче показників прогнозу обчислюється на основі значень, отриманих за 3, 4, ... n попередніх періодів шляхом заміни значень самих періодів на нові. [25].

Якщо ковзне середнє значення (K_s) обчислюється як середнє арифметичне просте, то для його обчислення можна використовувати наступний алгоритм:

$$K_{ct} = \frac{1}{t} \sum_{i=t-n+1}^t x_i \quad (3.1)$$

де, t — границя числового ряду (наприклад, порядковий номер останнього звітного періоду);

n — досліджуваний інтервал ряду динаміки;

x_i — значення досліджуваного показника в i -му періоді.

Так як відповідно до змін у законодавстві з 2019 року розраховується тільки норматив короткострокової ліквідності та коефіцієнт покриття ліквідності, розрахунок прогнозу за нормативами миттєвої ліквідності та поточної не є доцільним.

Таблиця 3.1

Розрахунок прогнозних показників нормативу короткострокової ліквідності АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду, i	Значення досліджуваного показника, x_i	Розрахунок ковзної середньої, K_{ct}
2017	95,75%	
2018	101,33%	
2019	107,75%	101,61%
2020 (прогноз)	101,61%	103,56%
2021 (прогноз)	103,56%	104,31%
2022 (прогноз)	104,31%	—

Розрахунок короткострокової ліквідності показав, що в 2019 році значення на рівні 2018 року, прогноз має позитивну тенденцію, але значення прогнозованих показників на попередні роки менше ніж в 2019 році.

Спрогнозуємо наступний показник, який був введений НБУ в 2018 році - коефіцієнт покриття ліквідності.

Таблиця 3.2

Розрахунок прогнозних показників коефіцієнту покриття ліквідності АТ
«Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду, і	Значення досліджуваного показника, x_i	Розрахунок ковзної середньої, K_{ct}
2017	-	
2018	161%	
2019	169%	165%
2020 (прогноз)	165%	165%
2021 (прогноз)	165%	166,33%
2022 (прогноз)	166,33%	—

Таким чином, прогноз коефіцієнту покриття ліквідності знаходиться в межах на рівні 2019 року, тобто в 2020 та 2021 роках прогноз – 165% з подальшим ростом в 2021 році до 166,33%.

Тобто, прогноз нормативів ліквідності є позитивним, значення прогнозних показників вище 2018 року, але нижче 2019 року.

В таблиці 3.3 представлені зведені значення прогнозу нормативів ліквідності методом ковзною середньою

Таким чином, банк підтримував дуже хороший запас нормативів ліквідності. Нормативи в 2019р. перевищували не тільки граничні значення, встановлені НБУ, але й середні значення цих нормативів, по яким прогнозується подальше зростання.

Таблиця 3.3

Зведений розрахунок прогнозних показників нормативів
ліквідності АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Показник	Норма тив	2017	2018	2019	2020 (прогноз)	2021 (прогноз)	2022 (прогноз)
Норматив короткостро кової ліквідності (Н6)	>60%	95,75%	101,33%	107,75%	101,61%	103,56%	104,31%
Коефіцієнт покриття ліквідності (LCR)	не менш 80%	-	161%	169%	165%	165%	166,33%

Спрогнозуємо показники нормативів капіталу АТ «Перший Український Міжнародний Банк» шляхом розрахунку ковзної середньої в граничному періоді (таблиця 3.4)

Таблиця 3.4

Розрахунок прогнозних показників нормативу достатності (адекватності)
регулятивного капіталу (Н2)

Порядковий номер періоду, і	Значення досліджуваного показника, x_i	Розрахунок ковзної середньої, K_{ct}
2017	11,76%	
2018	16,34%	
2019	21,21%	16,44%
2020 (прогноз)	16,44%	18,00%
2021 (прогноз)	18,00%	18,55%
2022 (прогноз)	18,55%	—

Виходячи з розрахунків прогнозних значень нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу, можна констатувати, що тільки в 2019 році банк мав регулярності капіталу вище середнього значення. Тому прогнозується в наступні періоди значення достатності (адекватності) регулятивного капіталу нижче ніж в 2019 році, але з тенденцією зростання.

Надалі спрогнозуємо показники надійності АТ «Перший Український Міжнародний Банк» шляхом розрахунку ковзної середньої в граничному періоді (таблиця 3.5 – 3.9)

Таблиця 3.5

Розрахунок прогнозних показників коефіцієнту надійності АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду, і	Значення досліджуваного показника, x_i	Ковзна середня в граничному періоді, t
2017	0,11	
2018	0,15	
2019	0,20	0,15
2020 (прогноз)	0,15	0,16
2021 (прогноз)	0,16	0,17
2022 (прогноз)	0,17	—

Прогнозування коефіцієнту надійності свідчить, що в 2020 році цей коефіцієнт може бути на рівні 2018 року, а саме 0,15 з подальшим ростом в 2021 році, таким чином банк може при поточних умовах зміцнити фінансову стійкість, але її рівень прогнозується нижче рівня 2019 року.

При прогнозуванні отримаємо данні щодо зниження цього показника відносно 2019 року на 3,64%%, але з подальшим його зниженням у перспективі на 1,28% відносно 2019 року.

Рентабельність активів має таку ж саму тенденцію до різкого зниження в 2020 році з подальшим зростанням свого значення. Тобто банку необхідно

спрямовувати свою діяльність на постійне зростання чистого прибутку при менших темпах зростання капіталу та активу.

Таблиця 3.6

Розрахунок прогнозних показників рентабельності власного капіталу (ROE) АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду, i	Значення досліджуваного показника, x_i	Ковзна середня в граничному періоді, t
2017	14,72%	
2018	31,79%	
2019	28,72%	25,08%
2020 (прогноз)	25,08%	28,53%
2021 (прогноз)	28,53%	27,44%
2022 (прогноз)	27,44%	—

Таблиця 3.7

Розрахунок прогнозних показників рентабельності активів (ROA) АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду (місяця), i	Значення досліджуваного показника, x_i	Ковзна середня в граничному періоді, t
2017	1,51%	
2018	4,03%	
2019	4,70%	3,41%
2020 (прогноз)	3,41%	4,04%
2021 (прогноз)	4,04%	4,05%
2022 (прогноз)	4,05%	—

Таблиця 3.8

Розрахунок прогнозних показників коефіцієнту фінансового важеля :АТ
«Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду, i	Значення досліджуваного показника, x_i	Ковзна середня в граничному періоді, t
2017	8,73	
2018	6,89	
2019	5,11	6,91
2020 (прогноз)	6,91	6,31
2021 (прогноз)	6,31	6,11
2022 (прогноз)	6,11	—

Прогноз рівня фінансового важеля, який повинен знижуватися, показує зростання показника в 2020 році, навіть більше ніж він був у 2018 році. Але надалі є тенденція до зниження прогнозних значень, що є позитивним, та може свідчити про покращення надійності банку.

Таблиця 3.9

Розрахунок прогнозних показників коефіцієнта захищеності власного капіталу АТ «Перший Український Міжнародний Банк»

Порядковий номер періоду, i	Значення досліджуваного показника, x_i	Ковзна середня в граничному періоді, t
2017	0,29	
2018	0,22	
2019	0,17	0,23
2020 (прогноз)	0,23	0,21
2021 (прогноз)	0,21	0,21
2022 (прогноз)	0,21	—

Прогноз коефіцієнта захищеності власного капталу показав, що при не змінних умовах, банк спроможній залишати ці показники майже на тому самому рівні продовж трьох років.

Таким чином, АТ «Перший Український Міжнародний Банк» має дуже добре забезпечену ліквідність та надійність у перспективі.

3.2. Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк» методом екстраполяції минулих періодів

Одним з найпоширеніших інструментів прогнозування є побудова лінії тренду за допомогою MS Excel на основі діаграми розсіювання на основі фактичних даних попередніх періодів. Ці чи інші властивості якісного розвитку виражають різні рівняння тенденцій. MS Excel пропонує різні типи наближення відношень: лінійне, логарифмічне, поліноміальне, силове, експоненціальне, лінійне. Однак спроба реалізації запропонованих моделей призводить до суттєво різних числових результатів, які, крім того, часто мають різні напрямки розвитку. Це приводить до завдання оцінити застосовність певної моделі прогнозування.

Першим етапом оцінювання має стати теоретичне підтвердження вибраних співвідношень відповідно до фактичного ряду. Отже, потужність і експоненціальна залежність виключаються з подальших міркувань, тому що не можемо будувати лінії тренду на їх основі, якщо дані містять нульові або негативні значення.

Після побудови лінії тренду на основі теоретично використаних співвідношень пропонується оцінити кожен результат шляхом сортування за кількома критеріями, що характеризують достовірність, відповідність, надійність та інші параметри прогнозу.

Для визначення надійності прогнозу можемо використовувати значення помилки апроксимації (R^2).

Чим ближче значення (R^2) до одиниці тим точніше обрана модель відображає тенденцію розвитку, тобто тим надійнішими можуть бути результати прогнозування.

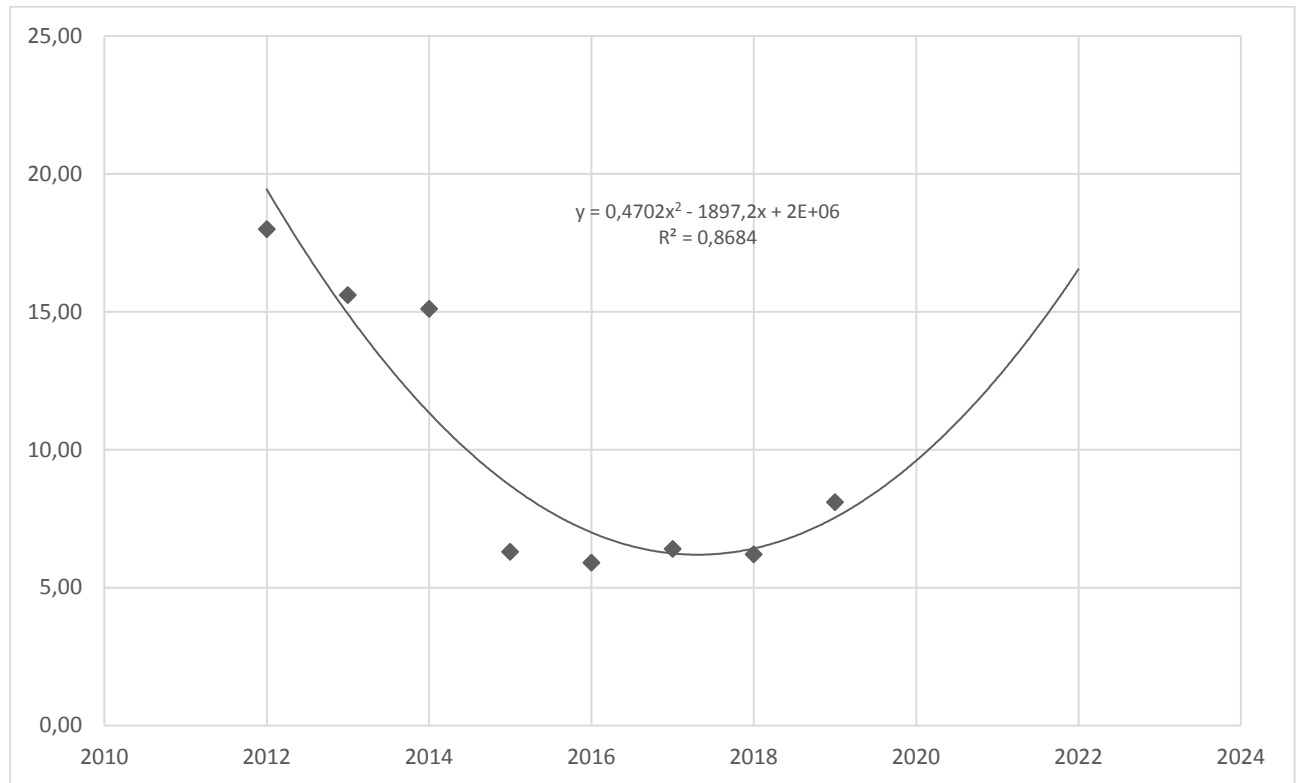

Рис.3.1. Коефіцієнт загальної ліквідності

Проаналізувавши рис. 3.1, можемо зробити висновок, що показники загальної ліквідності банку протягом усього аналізованого періоду мали тенденцію до зниження з 2012 року до 2015 року. Період 2015-2019 років відзначається стабільним рівнем загальної ліквідності. Математичний прогноз на період 2020-2022 років відзначається зростанням. Прогнозуючи на наступні 3 періоди, можемо побачити, що загальна ліквідності у 2020 році має скласти 9,8, що може на 1,7 були більше 2019 року. Тобто банк має достатню ліквідність, яка у подальші роки буде укріплюватися. Значення коефіцієнту апроксимації $R^2=0,8684$ достатньо високе, що дає змогу стверджувати про високу вірогідність прогнозу.

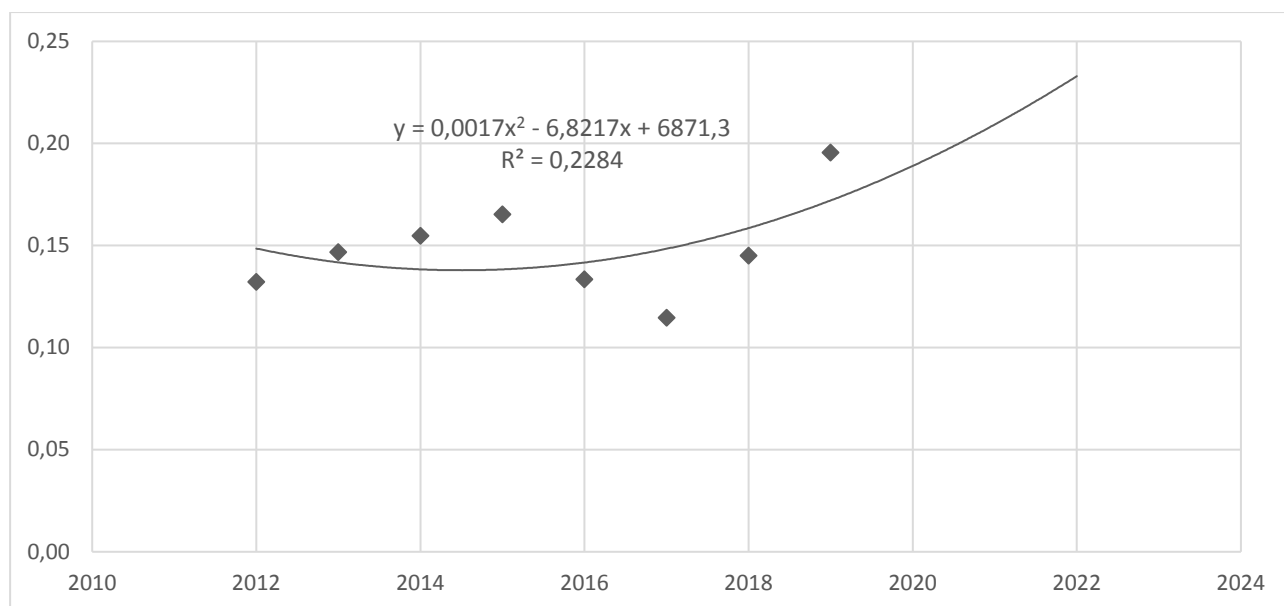

Рис. 3.2. Коефіцієнт надійності

Аналізуючи рис. 3.2, спостерігаємо, що показники надійності банку протягом усього аналізованого періоду коливалися і набули у 2019 році 0,2, прогнозуючи на наступні 3 періоди спостерігаємо, що цей показник знижується і у 2020 році може бути досягнене значення 0,18, яке нижче ніж значення 2019 року на 0,02. Подалі прогнозується зростання надійності. Значення коефіцієнту апроксимації $R^2=0,2284$ достатньо низьке, що дає змогу стверджувати про низьку вірогідність прогнозу.

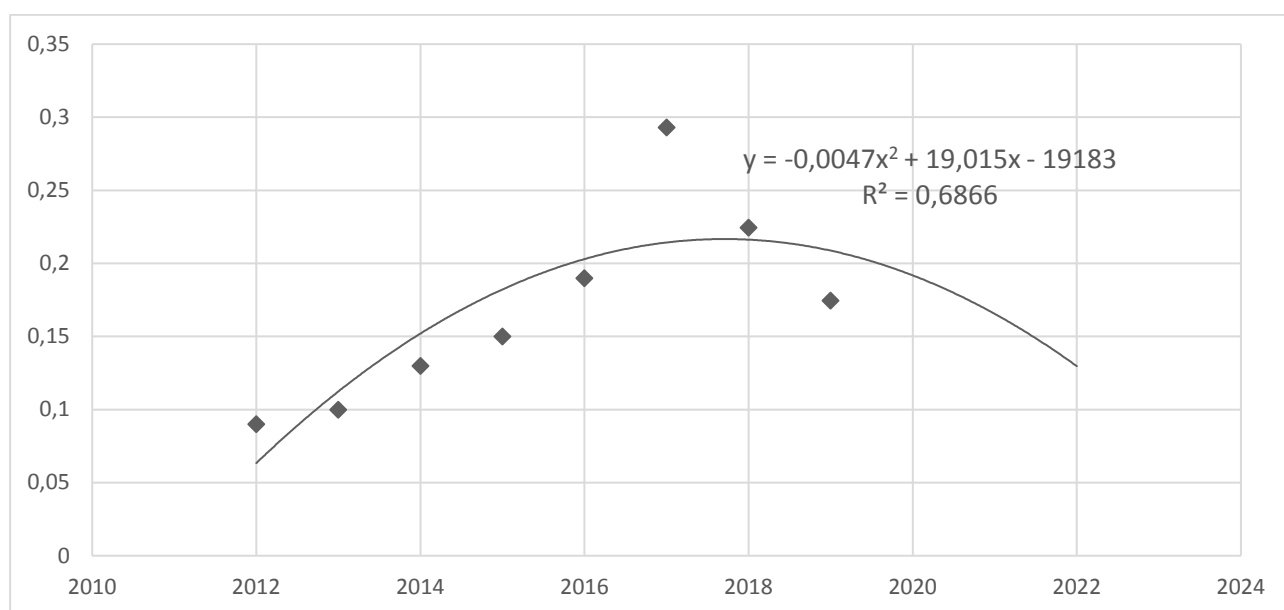

Рис. 3.3. Коефіцієнт захищеності власного капіталу

Аналізуючи рис. 3.3, спостерігаємо тенденцію збільшення коефіцієнта і у період з 2012-2017 рр., але у 2018 року відбувається зменшення даного коефіцієнту. У 2019 році цей показник зменшився та склав 0,17. Саме таке коливання за останні два роки призвело до виявлення негативної тенденції коефіцієнту. Прогнозуючи методом поліноміального тренду, спостерігаємо тенденцію зменшення коефіцієнту, який у 2020 році складе 0,19 з подальшим можливим зниження до 0,14 у 2022 році.. Значення коефіцієнту апроксимації $R^2=0,6866$ достатньо високе, що дає змогу стверджувати про високу вірогідність прогнозу.

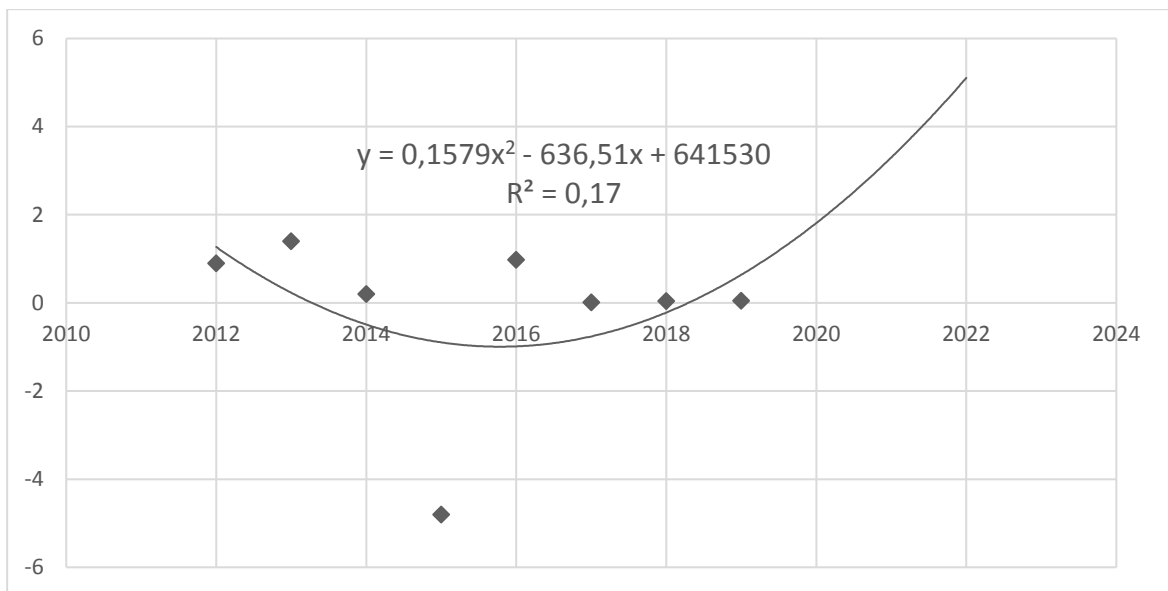

Рис. 3.4. Рентабельність активів

На рис. 3.4 відображена рентабельність активів, спостерігаємо, зміни протягом усього аналізованого періоду, у 2015 році показник різко впав і склав -4,8%, що було результатом збиткової діяльності банку. Прогнозуючи за допомогою поліноміальної лінії тренду 2-го ступеню, спостерігаємо що даний показник має тенденцію збільшення і у 2020 році складе 1,9%, з подальшим зростанням. Але значення коефіцієнту апроксимації дуже низьке $R^2=0,17$, що дає змогу стверджувати про досить низьку вірогідність прогнозу.

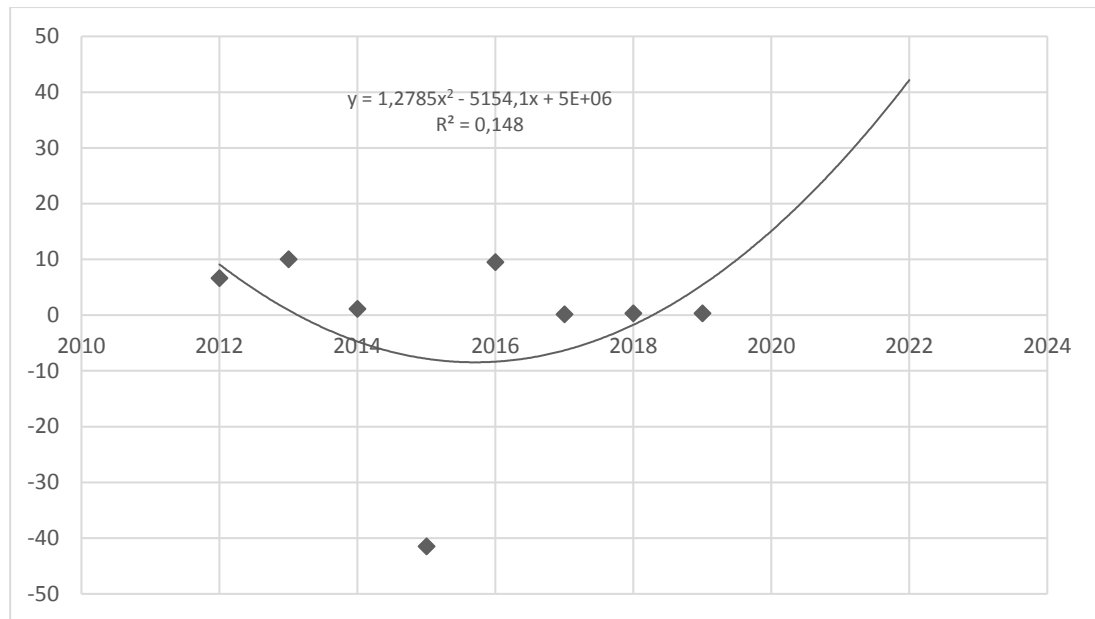

Рис. 3.5. Рентабельність власного капіталу

Прогноз рентабельності капіталу має туж саму тенденцію, що і прогноз рентабельності активів. Тому, аналізуючи рис. 3.5, спостерігаємо тенденцію збільшення коливання з від'ємним значенням у 2015 році. Прогнозуючи методом поліноміального тренду, спостерігаємо тенденцію зростання рентабельності, який у 2020 році складе 15% з подальшим ростом. Вірогідність прогнозу низька, так як $R^2=0,148$.

Результати планування за допомогою поліноміальної лінії тренду приведені у таблиці 3.10

Таблиця 3.10

Планування показників ліквідності та надійності за допомогою побудови поліноміального тренду

Період	Показник				
	Коефіцієнт загальної ліквідності	Коефіцієнт надійності	Коефіцієнт захищеності власного капіталу	Рентабельність активів	Рентабельність власного капіталу
2012	18,00	0,13	0,09	0,9%	6,6%
2013	15,60	0,15	0,1	1,4%	10%
2014	15,10	0,15	0,13	0,2%	1,1%
2015	6,30	0,17	0,15	-4,8%	-41,5%
2016	5,90	0,13	0,19	0,98%	9,5%
2017	6,4	0,11	0,29	1,51%	14,72%

Продовження табл.3.10

1	2	3	4	5	6
2018	6,2	0,15	0,22	4,03%	31,79%
2019	8,1	0,2	0,17	4,7%	28,72%
2020 (прогноз)	9,8	0,18	0,19	1,9%	15,3%
2021 (прогноз)	12,8	0,21	0,17	3,2%	26,5%
2022 (прогноз)	16,4	0,24	0,14	5,1%	41,4%

Прогнозовані показники ліквідності та надійності АТ «Перший Український Міжнародний Банк» на 2020-2022 роки за допомогою поліноміального тренду мають достатньо високі значення прогнозу. Прогнозовані показники коефіцієнту ліквідності, надійності, рентабельності, окрім достатності капіталу, мають добру тенденцію до зростання та коливаються на одному рівні.

3.3. Планування надійності та ліквідності на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк» за допомогою функції MS Excel «ПРЕДСКАЗ»

Ця функція включає або прогнозує вхідні значення на основі існуючих значень. Значення пророка - це значення та відповідність наданому значенню x . Значення x і y відомі, поточне значення встановлюється при введенні лінійної регресії. Це може бути корисно для прогнозування майбутніх продажів, потреб у попиті чи тенденцій споживачів.

Рівняння для функції ПРЕДСКАЗ має вигляд $a + bx$, де:

$$a = \bar{y} - b\bar{x} \quad (3.2)$$

$$b = \frac{\sum (x - \bar{x}) \times (y - \bar{y})}{\sum (x - \bar{x})^2} \quad (3.3)$$

де: x і y - середні значення вибірок СРЗНАЧ (відоме_значення_x) і СРЗНАЧ (відоме_значення_y).

Рис.3.6. Коефіцієнт загальної ліквідності

Проаналізувавши рис. 3.6, можемо спостерігати, що показники загальної ліквідності банку протягом усього аналізованого періоду мали тенденцію до ризького зниження зі значення 18 у 2013 році до 5,9 у 2016 році, період з 2017 року по 2019 рік – має тенденцію до незначного росту. Прогнозуючи на наступні 3 періоди, за допомогою функції «ПРЕДСКАЗ» бачимо, що цей показник різко спадає у період з 2020-2022 року і у 2020 році має скласти 2,55, у 2021 році - 0,85, а у 2022 – році – (-0,85).

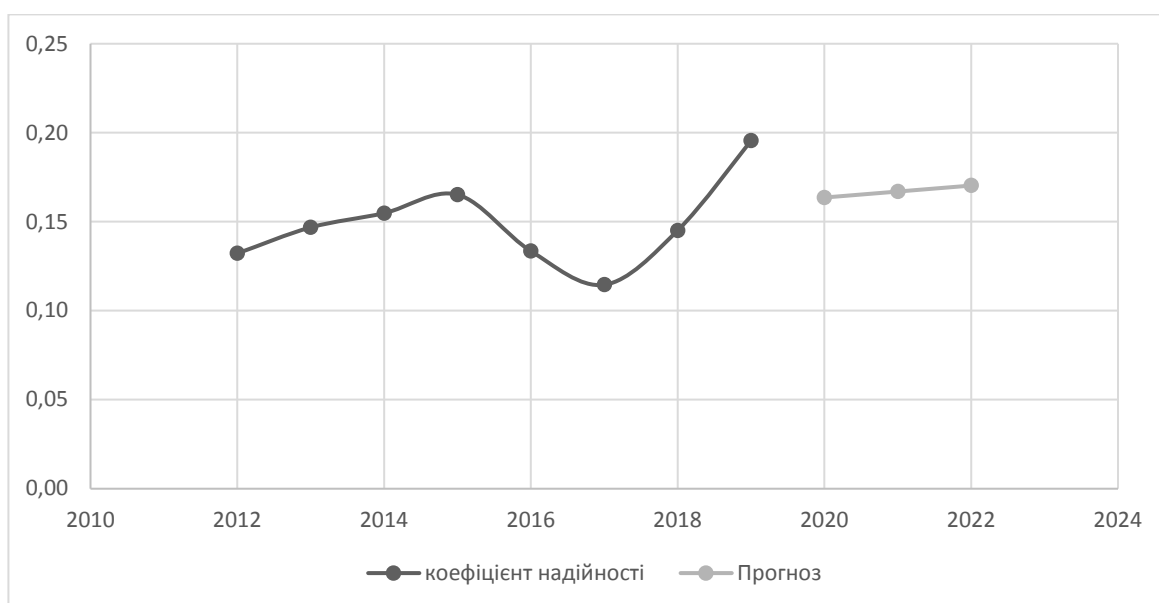

Рис.3.7. Коефіцієнт надійності

Аналізуючи рис. 3.7, спостерігаємо, що показник надійності банку змінювався хвилюючись протягом усього аналізованого періоду, плавне

зростання з 2012 року по 2015 рік, різке зниження показника спостерігаємо у 2016 та 2017 роках, та різке зростання у 2018 -2019 роках. Прогнозуючи за допомогою функції MS Excel на майбутні 3 періоди спостерігаємо що у 2020-2022 рр., цей показник коливається на межі 2018 року та майже буде не змінним (0,16; 0,167; 0,17 відповідно).

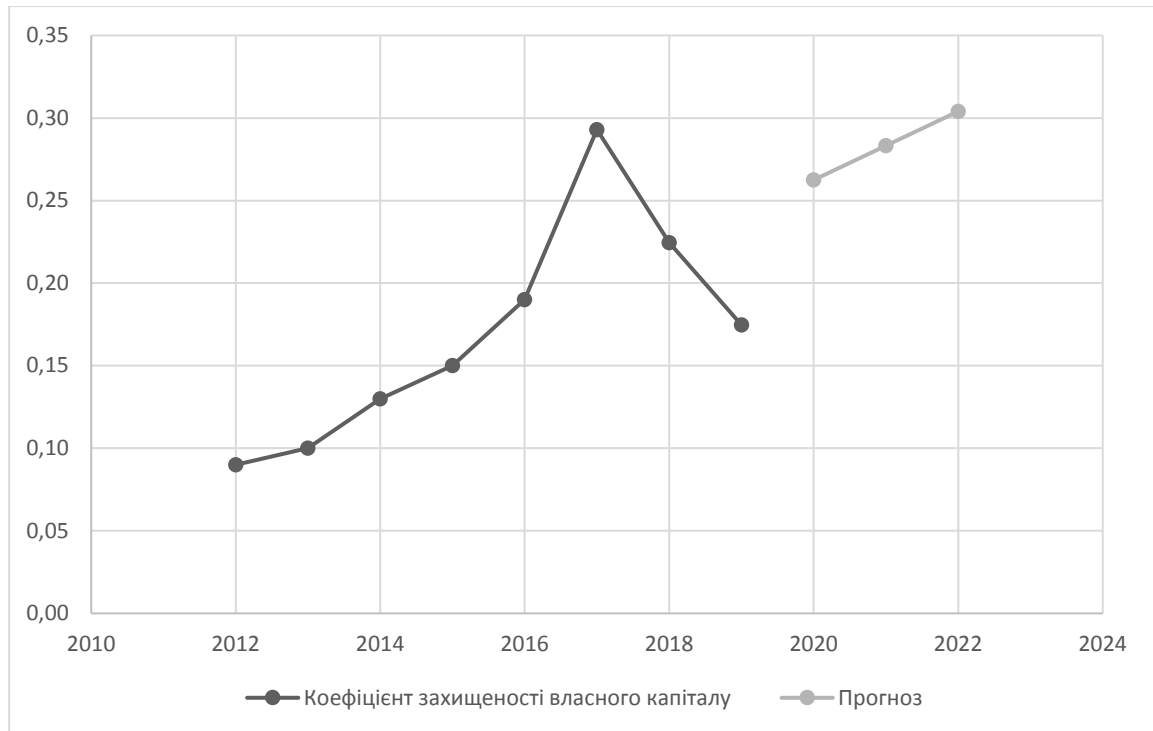

Рис 3.8. Коефіцієнт захищеності власного капіталу

Аналізуючи дані з діаграми рис. 3.8 , можна зробити наступні висновки, що протягом аналізованого періоду показник мав тенденцію до поступового зростання з 2012 року по 2016 рік, але банк зміг у 2017 році різко наростити значення коефіцієнту, а потім знову відбулося зниження.. Тому, прогнозні значення відображені на діаграмі свідчать про збільшення показників і у 2020 році – 0,26, цей показник набуде найбільшого значення у 2022 році і буде складати 0,3.

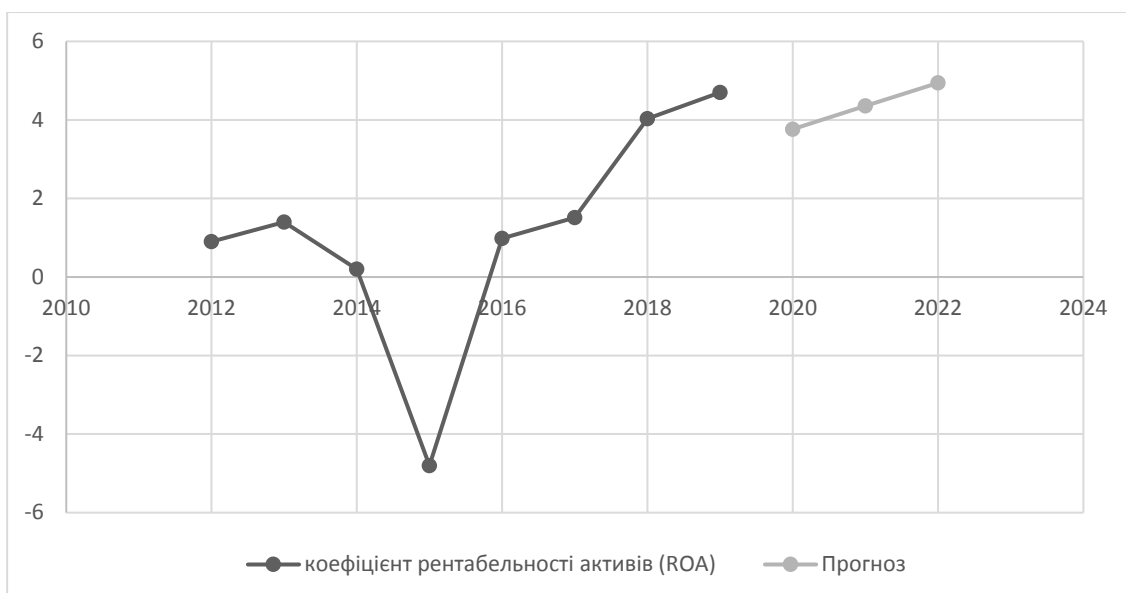

Рис. 3.9. Рентабельність активів

На рис. 3.9 відображена рентабельність активів банку, спостерігаємо, що у період з 2012-2014 роки цей показник поступово знижувався, у 2015 році банк отримав збитки та рентабельність мала негативне значення, яке змінилося на позитивне з 2016 року з подальшим ростом. За допомогою прогнозування визначили тенденцію на наступні 3 роки і спостерігаємо що рентабельність активів буде позитивною, а її значення у 2020 році на трохи нижче 2018 року – 3,76% з подальшим зростанням до 4,94 % у 2022 році.

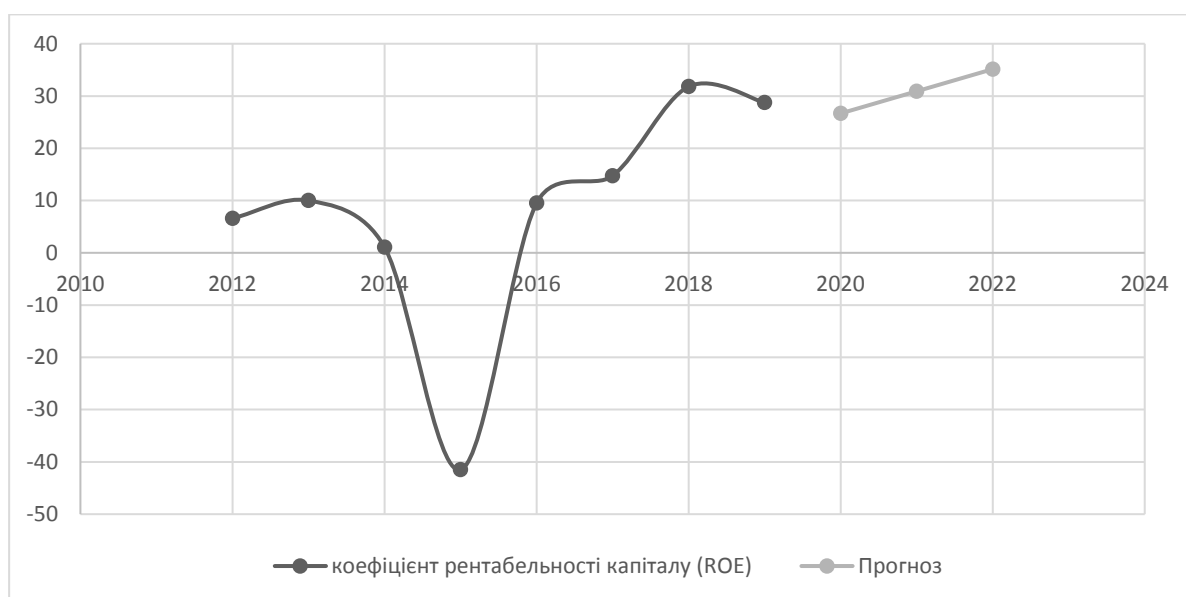

Рис. 3.10. Рентабельність власного капіталу

Ситуація з тенденцією та прогнозом рентабельності власного капіталу аналогічна з рентабельністю активів банку. Прогнозуючи на наступні 3 періоди, бачимо що йде тенденція падіння значення в 2020 році до 26,67%, з подальшим ростом у 2022 році до рівня 35,14%.

Згруповані прогнозні дані, отримані за допомогою функції (ПРЕДСКАЗ) представлено в табл 3.11

Таблиця 3.11

Планування за допомогою функції (ПРЕДСКАЗ)

Період	Коефіцієнт загальної ліквідності	Коефіцієнт надійності	Коефіцієнт захищеності власного капіталу	Рентабельність активів	Рентабельність власного капіталу
2012	18,00	0,13	0,09	0,9%	6,6%
2013	15,60	0,15	0,1	1,4%	10%
2014	15,10	0,15	0,13	0,2%	1,1%
2015	6,30	0,17	0,15	-4,8%	-41,5%
2016	5,90	0,13	0,19	0,98%	9,5%
2017	6,4	0,11	0,29	1,51%	14,72%
2018	6,2	0,15	0,22	4,03%	31,79%
2019	8,1	0,2	0,17	4,7%	28,72%
2020 (прогноз)	2,55	0,16	0,26	3,76%	26,67%
2021 (прогноз)	0,85	0,167	0,28	4,35%	30,9%
2022 (прогноз)	-0,85	0,17	0,30	4,94%	35,14%

Тому, аналізуючи надійність та ліквідність банку на наступні 3 періоди, використовуючи лінійну та поліноміальну лінію тренда та функцію MS Excel, можна сказати, що банк може мати певні труднощі із загальною ліквідністю та безпекою капіталу, він може втратити ліквідність та надійність.

Управління ліквідністю АТ Першого Українського Міжнародного Банку потребує аналізу рівня ліквідних активів, необхідних для погашення зобов'язань за строком погашення, забезпечення доступу до різних джерел фінансування, наявності планів у випадку проблем з фінансуванням та перевірки відповідності нормативам вимог ліквідності балансових коефіцієнтів.

Банк прагне підтримувати стабільну ресурсну базу та розвивати джерела ресурсів, насамперед із сум, належних корпоративним та роздрібним клієнтам.

Для підтримки достатнього рівня ліквідності банк накопичує достатній портфель короткострокових ліквідних активів, головним чином, з кореспондентських рахунків, депозитів овернайт та депозитів в інших банках та інших міжбанківських банках. [27]

Відповідно до чинного законодавства України, банк зобов'язаний сплачувати строкові депозити фізичних осіб на вимогу вкладників, якщо умова дострокового погашення визначена в договорі, але в цьому випадку втрачається право вкладника на нараховані відсотки. Банк розраховує, що клієнтам не потрібні строкові депозити, тому ці залишки включаються у вищезазначене розкриття відповідно до їх договірних умов погашення. Поточні рахунки визнаються виходячи з їх історичної стабільності, яка, за підрахунками Банку, буде продовжуватися без суттєвих змін щокварталу.

3.4. Планування ліквідних активів за допомогою методу структурування фондів

Завдання ефективного управління ліквідністю є складним, якщо банк використовує суттєво різні джерела коштів. У цій ситуації виправдано використовувати метод структурування фондів (відокремлення джерел фінансування).

Суть методу структурування фондів полягає у встановленні сумісності між конкретними типами джерел та областями ресурсного потенціалу. Деякі ресурси, отримані за рахунок зміни джерел, наприклад, депозити до запитання, залишки на поточному рахунку, вкладаються у короткострокові позики та цінні папери. Кошти, отримані з відносно стабільних джерел (строкові депозити, депозити), можуть використовуватися для видачі довгострокових позик та придбання облігацій.

Якщо використовується метод структурування фонду, потрібно виконати наступні кроки (табл.3.12)

Таблиця 3.12

Етапи структурування

Етапи структурування	Сутність етапів структурування
Перший етап	На цьому етапі необхідно розподілити всі ресурси за джерелами формування залежно від оборотності за рахунками
Другий етап	За кожним із джерел установити вимоги збереження фіксованої частки ресурсів у ліквідній формі.
Третій етап	Розподілити кошти з кожного джерела на фінансування відповідної групи активів.

На першому етапі всі зобов'язання банку поділяються на групи за ступенем стійкості та ліквідності (з урахуванням обороту та рівня розрахунків на рахунках).

За ступенем стабільності та ліквідності всі зобов'язання банку поділяються на групи.

1. Поточні зобов'язання («гарячі гроші») - кошти, які можна зняти з рахунку без попереднього повідомлення та чутливі до зміни ринкових процентних ставок. Це міжбанківські позики з невизначеним строком погашення, отримані одноденні позики (погашені «до 1 дня»).

2. Змінні зобов'язання - це кошти, значна частина яких може бути знята з банку в будь-який час, але певна сума залишку знаходиться на рахунках. Сюди входять депозити, що підлягають сплаті від імені юридичних та фізичних осіб, бюджетні та позабюджетні фонди, кореспондентські рахунки інших банків, платіжні та транзитні рахунки (розраховуються «до 7 днів»).

3. Стабільні зобов'язання або стабільні депозити - це джерела коштів, для яких ймовірність дострокового відтоку мінімальна. До цієї групи належать ощадні рахунки, депозитні сертифікати, строкові рахунки, бездепозитні джерела коштів із встановленим строком погашення, кошти від продажу цінних паперів.

4. Строкові зобов'язання - власні кошти банку: цільовий капітал, нерозподілений прибуток, резерви.

У разі потреби кожен банк може застосувати свій підхід до групування пасивів, що більш точно відображає специфіку його операцій. Рівень деталізації процесу групування залежить від потреб банку і може бути переведений на аналітичні рахунки

Таблиця 3.13

Аналіз пасивів банку з метою його структурування

Класифікація пасивів	2018, тис. грн.	Питома вага, %	2019, тис. грн.	Питома вага %	Відхилення, тис. грн	Відхилення %
«Гарячі кошти»	418868	0,84	814927	1,47	396060	0,63
Мінливі зобов'язання	28784600	57,72	29376127	52,99	591526	-4,73
Стабільні зобов'язання	14343854	28,77	16178787	29,18	1834933	0,42
Безстрокові пасиви	6317869	12,67	9067377	16,36	2749508	3,69
Усього пасивів	49865191	100	55437218	100	5572027	

Виходячи з таблиці 3.13 бачимо, що питома вага гарячих коштів банку у 2018 році була 0,84 %, а у 2019 році зросла до 1,47. Мінливі зобов'язання у 2018 році склали 57,72 %, а у 2019 році зменшилися до 52,99 %, тобто це кошти, значна частина яких може бути вилучена з банку в будь-який час, але певна сума залишків перебуває на рахунках. Стабільні зобов'язання у 2018 році склали 28,77%, а у 2019 році вони збільшилися до 29,18%, ймовірність їх дострокового відпливу грошей мінімальна. Як бачимо стабільні зобов'язання збільшилися, а мінливі зобов'язання, які мають найбільший вплив на ліквідність банку знизилися у структурі пасиву, але зросли в абсолютному значенні на 591526 тис. грн.. Виходячи з даних показників можемо сказати, що потрібно збільшити надходження депозитів строком більше 3 місяців, тому що саме середньострокові та довгострокові депозити є стабільними зобов'язаннями та чинять найменшими вплив на ліквідність банку. Безстрокові пасиви у 2018 році

склали 12,97%, а у 2019 році збільшилися до 16,36% тобто збільшилися власні кошти банку.

Потреба банку в ліквідних коштах оцінюється встановленням для кожної категорії джерел фінансування вимоги збереження певної частки коштів у ліквідній формі. Для стабільних джерел ця частка може бути незначною — 10-15 %, для мінливих вкладів і недепозитних зобов'язань — 25—30 %, для зобов'язань за «гарячими грошима» — 80—90 %. Конкретні обсяги резервування ліквідних коштів визначаються суб'єктивно, здебільшого на основі міркувань, припущень та досвіду менеджерів кожного банку.

Як бачимо із приведених розрахунків, не всі наші показники співпадають зі значеннями забезпеченості зобов'язань ліквідними коштами. Так «гарячі гроші» дорівнюють 814927 тис. грн, та повинні на 80—90 % забезпечуватися грошовими коштами. В нашому випадку ця умова виконується повністю. «Мінливі зобов'язання», які у 2019 році значно зросли на 591526 тис. грн., повинні на 25—30 % бути забезпеченими первинними резервами, тобто на суму 8812838 тис.грн. Але після забезпечення гарячих коштів, первинні резерви для забезпечення мінливих зобов'язань залишаються у сумі 8856718 тис. грн, що на -43880 тис. грн. менші необхідного. Це може негативно сказатися на роботі банку, тому що це гроші які можуть бути зняті з рахунків продовж місяця і чутливо реагують на зміни відсоткових ставок на ринку, до того це ресурси дуже дорогі.

Тобто політику залучення ресурсів в наступному періоді необхідно спрямувати на зменшення долі мінливих зобов'язань до 50% шляхом та збільшення стабільних зобов'язань до 33%, за рахунок збільшення зміни відсоткових ставок, варіювання строків у бік збільшення, використання конвертованих депозитів та ін., регулярний аналіз наявності обсягів концентраційних залучених засобів від єдиного джерела, розробка нових продуктів з додаткового приваблення депозитних засобів.

Для цього банк збирається розвивати залучення підприємств і фірм регіону на комплексне обслуговування, планомірне збільшення клієнтської бази

і розширення спектра наданих послуг. Також планується проведення маркетингових дій, націлених на довгострокову співпрацю з клієнтом, покращення продуктів, фокусування на залучення довгострокових коштів та робота з ВІП-клієнтами, крос-продажі для існуючих зарплатних клієнтів.

Таким чином, задача «ПУМБ» на прогностичний рік, по планомірному збільшенню клієнтської бази, буде здійснюватися, як за рахунок активної роботи підрозділів банку, що відповідають за залучення клієнтів, так і за рахунок підтримання іміджу надійного і стабільного банку.

Прогнозні значення структурованого пасиву з урахуванням плануємого зростання загальної суми джерел банку, представлені в табл. 3.14

Таблиця 3.14

Аналіз прогнозу структури пасивів банку після структурування

Класифікація пасивів	2019, тис. грн.	Питома вага %	План, тис. грн.	Питома вага %	Відхилення, тис. грн	Відхилення %
«Гарячі кошти»	814927	1,47	498935	0,90	-315992	-0,57
Мінливі зобов'язання	29376127	52,99	27718609	50,00	-1657518	-2,99
Стабільні зобов'язання	16178787	29,18	18072533	32,60	1893746	3,42
Безстрокові пасиви	9067377	16,36	9147141	16,50	79764	0,14
Усього пасивів	55437218	100	55437218	100	0	

Як бачимо з планових розрахунків, якщо проведемо методи структурування, то структура пасивів зміниться, це відбудеться за рахунок збільшення абсолютного значення стабільних зобов'язань до 18072533 тис грн, які мають стабільну фінансову базу для банку та зменшують ризик ліквідності.

Зміни в пасиві банку не можливі без урахування змін в активах, тому в таблиці 3.15 представлені можливі зміни з урахуванням забезпеченості частини зобов'язань ліквідними коштами.

Для подальшого зміцнення ліквідності, планується збільшення високоліквідних коштів з метою забезпечення наступних умов ліквідності:

- 100% покриття високоліквідними коштами «гарячих коштів» - в сумі 498935 тис. грн.
- 30% покриття високоліквідними коштами мінливих зобов'язань в сумі $0,3 \times 27718609 = 8315582$ тис. грн
- 10% покриття високоліквідними коштами стабільних зобов'язань в сумі $= 0,1 \times 27718609 = 1807253$ тис.грн.

Виходячи з цих розрахунків високоліквідні активи, які представлені грошовими коштами, будуть дорівнювати 10621771 тис. грн., що на 950126 тис. грн. більше ніж в 2019 році.

Крім того, залучені ресурси планується спрямувати на збільшення кредитного портфелю, цінні папери та розвиток матеріально-технічної бази, що представлено в табл. 3.15.

Таблиця 3.15

Планова структура активних операцій по рівню ліквідності

Найменування статті	2019		План		Відхилення,	
	тис грн	%	тис грн	%	тис грн	%
Високоліквідні активи	9671645	17,45	10621771	19,16	950126	1,71
Ліквідні активи	42884474	77,36	42829820	77,26	-54654	-0,10
Низьколіквідні активи	752754	1,36	602203,2	1,09	-150551	-0,27
Малоліквідні	2128345	3,84	1383424	2,50	-744921	-1,34
Усього активів	55437218	100	55437218	100	0	

Таким чином реструктуризація активів призведе до збільшення суми високоліквідних активів на 950126 тис. грн, які будуть складати 19,16% активів та будуть повністю забезпечувати резерви зобов'язань.

Але питання підвищення ліквідності протиречить питанню підвищення доходів. Тому зростання високоліквідних активів призводить до скорочення

ліквідних активів, які приносять дохід банку до рівня 77,26% або на 54654 тис.грн. за рахунок скорочення надання високоризикованих кредитів. Позитивним є скорочення низьколіквідних та малоліквідних активів на 895472 тис. грн. за рахунок зменшення інших активів, інвестиційної власності та правом користування активами

Конкретні обсяги резервування ліквідних коштів визначаються суб'єктивно, здебільшого на основі міркувань, припущень та досвіду менеджерів кожного банку.

Розподіл заходів за такими напрямками дозволить мінімізувати ризики, що пов'язані як з активними, так і з пасивними операціями; стимулювати надходження грошових коштів та стримувати їх вибуття, ліквідовуючи при цьому дефіцит ліквідності; управляти репутаційним ризиком, який негативно впливає не лише на ліквідність банку, а й ставить під загрозу подальше його функціонування. Запропоновані заходи в сфері активів наведені в таблиці 3.16.

Таблиця 3.16

Заходи з управління активами для забезпечення ліквідності та надійності
банку

Напрямок управління	Заходи
Грошові кошти	збільшення лімітів готівки в касі банку;
Міжбанківські кредити	отримання додаткового забезпечення за відкритими кредитними лініями.
Кредити юридичним та фізичним особам	<ul style="list-style-type: none"> - розгляд можливості продажу кредитного портфеля або його частини; - реструктуризація кредитів; - перегляд строків кредитування в бік коротких; - підвищення процентних ставок за кредитами та перегляд тарифної політики; - посилення контролю за виконанням графіків погашення кредитної заборгованості, в т.ч. відсотків/комісій; - визначення переліку клієнтів, кредитування яких не повинне припинятися; - прискорення погашення проблемної заборгованості за рахунок реалізації заставного майна;
Портфель цінних паперів	оперативна реалізація цінних паперів та реструктуризація портфеля цінних паперів у напрямку скорочення його строків
Основні засоби	<ul style="list-style-type: none"> - обмеження вкладень в основні засоби та нематеріальні активи; - лімітування капітальних інвестицій чи встановлення мораторію на їх зростання; - продаж основних засобів.

Банку в умовах управління ліквідності необхідно провести наступні заходи в сфері пасивів, які наведені в таблиці 3.17.

Таблиця 3.17

Заходи з управління пасивами для забезпечення ліквідності та надійності банку

Напрямок управління	Заходи
Операції з НБУ	<ul style="list-style-type: none"> - попереднє укладення договору та додаткових угод на отримання рефінансування; - резервування портфеля високоліквідних цінних паперів для подальшого використання в якості забезпечення
Поточні та строкові рахунки клієнтів	<ul style="list-style-type: none"> - розгляд та впровадження більш привабливих умов щодо розрахунково-касового обслуговування клієнтів; - впровадження нових депозитних продуктів (у тому числі збільшення процентних ставок та застосування нецінових методів), стимулювання залучення коштів на довгий строк; - встановлення лімітів концентрації залучених коштів та контроль за їх виконанням; - визначення окремого деталізованого плану заходів роботи з основними ресурсозабезпечуючими клієнтами; - встановлення персональної відповідальності щодо роботи з основними ресурсозабезпечуючими вкладниками.

З точки зору забезпечення достатнього рівня ліквідності банків, оптимізація витрат означає як збільшення одних статей, так і відповідне зниження інших. Окрім складової управління, для забезпечення достатнього рівня ліквідності банку необхідно використовувати фінансовий компонент, який реалізує наступний комплекс заходів:

- оцінка характеру дефіциту ліквідності та його розміру;
- визначення обсягу резервів первинної та вторинної ліквідності, наявних у банку, та оцінка їх достатності;
- оцінка обсягу наявної ліквідності, придбаної із зовнішніх джерел, та аналіз її достатності для покриття дефіциту ліквідності;
- визначення обсягу доступного фінансування акціонерами банку.

На цій основі будується план дій для кожного окремого сценарію, визначається кількість ресурсів, які залучатимуть будь-яке наявне зовнішнє

джерело, враховуючи наявні в банку резерви ліквідності та витрати на їх мобілізацію.

У разі надмірної ліквідності банку застосовуються такі заходи: планування періоду договорів на пасивні операції на період перевищення ліквідності; рекомендація при укладанні діючих господарських договорів, розірвати їх в інші періоди; планування зменшення частки отриманих на фінансовому ринку коштів у балансі банку за цей період (зниження рівня ліквідності купівлі); планування розподілу активів (період окупності враховується, коли ці кошти можуть знадобитися через послідовні проміжки часу))

Висновки по розділу 3

Підводячи підсумки, можна сказати що, АТ «Перший Український Міжнародний Банк» був дуже добре забезпечений ліквідністю, Перелічені фактори, за 2018 рік зробили можливим оновити рейтинги Банку та змінити прогноз за довгостроковим кредитним рейтингом Банку зі стабільного на позитивний. Банк прагне підтримувати стабільну ресурсну базу і розвивати джерела ресурсів, перш за все з сум, належних до корпоративних і роздрібних клієнтів.

Проаналізувавши показники надійності та ліквідності банку на наступні 3 періоди, за допомогою лінійної та поліноміальної лінії тренду, та за допомогою функції MS Excel, можна сказати що у банка є певні труднощі і якщо він їх не почне виправляти, то він втратить дуже багато коштів і клієнтів.

Для підтримки забезпечення достатнього рівня ліквідності банк накопичує достатній портфель короткострокових ліквідних активів, в основному з кореспондентських рахунків, розміщень овернайт і депозитів в інших банках та інших міжбанківських операцій.

Відповідно до чинного законодавства України, Банк зобов'язаний виплачувати строкові депозити фізичних осіб на вимогу вкладників, якщо умова щодо дострокового погашення зазначено в контракті, але в цьому випадку право

вкладника на нараховані відсотки втрачається. Банк очікує, що клієнти не будуть вимагати строкових вкладів достроково, таким чином, ці залишки включені в розкриття вище, відповідно до їх контрактних умов погашення. Поточні рахунки включені на основі їх історичної стабільності, що, за оцінками Банку, продовжиться без будь-яких істотних змін на середньо кварталній основі.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретичні та практичні основи забезпечення ліквідності та платоспроможності АТ «Перший Український Міжнародний Банк» можна зробити наступні висновки:

Враховуючи поняття «ліквідність», було встановлено, що термін означає простоту купівлі та продажу, перетворюючи значні цінності у фонди. Ліквідність комерційного банку - це його здатність виплачувати свої борги вчасно. Тому банк буде ліквідним, якщо обсяг наявних коштів та інших ліквідних активів є достатнім для виконання таких зобов'язань. Наразі не існує єдиної точки зору щодо визначення цього поняття, оскільки кожен автор його трактує по-різному, але вважається, що існує два загальних погляди. Перший визначає ліквідність банку як здатність використовувати частину активів банку як грошові кошти або його швидке перетворення у грошові кошти, а також здатність активів зберігати номінальну вартість без змін. Друга трактує ліквідність банку як якісну особливість предмета економічних відносин, як здатність своєчасно погашати свої зобов'язання.

Вивчивши методи оцінки ліквідності комерційних банків, дійшли висновку, що оцінка ліквідності на основі показників є найбільш доступною. Цей метод може бути використаний для визначення стабільності зобов'язань банку та потреби банку в додатковій ліквідності. Обчислюючи ці коефіцієнти, контролюється рівень ліквідності кредитних установ.

З огляду на сучасний стан та проблеми з ліквідністю комерційних банків в Україні, можна сказати, що забезпечення фінансової стабільності, надійності та стабільності банківської системи не є суто внутрішньою проблемою. За останні два десятиліття більше двох третин країн стикалися з економічними труднощами в банківському секторі. В Україні ця проблема посилюється зменшенням залишку на банківських рахунках кореспондента, збільшенням відтоку депозитів домогосподарств та підвищенням процентних ставок. У свою чергу, вітчизняні комерційні банки повинні отримати вигоду із закордонного досвіду, оскільки в

сучасних умовах управління банківською діяльністю в Україні є недосконалим.

Для вивчення ліквідності АТ «Перший український міжнародний банк» було розраховано аналіз його фінансового стану за останні три роки, тобто показники його фінансової стабільності, господарських операцій та ліквідності. У той же час було заявлено, що в 2017 році Банк зіткнувся з деякими труднощами через втрату контролю над своїм фінансовим становищем, не розвивався з часом і не вирішив його посилювати, хоча має хорошу клієнтську базу.

Аналіз ліквідності комерційного банку допомагає розробити короткострокові рекомендації щодо підтримки ліквідності та глобальної стратегії банку. Кінцевим результатом цього аналізу є узагальнення всіх результатів, підготовка матеріалів про позитивні та негативні тенденції розвитку та функціонування банку. Аналізуючи ліквідність АТ «Перший український міжнародний банк» за останні 3 періоди, можна сказати наступне: за останні три роки коефіцієнт ліквідності банку був нормальним. Отже, фінансовий стан банку був стабільним. Усі показники збільшився. Тому підтримка належного рівня ліквідності забезпечує банківські установи фінансовою безпекою. Аналіз активів банку показує, що їх динаміка, склад та структура відповідають основним напрямкам та принципам розвитку банку, але рекомендуємо їх коригувати з метою збільшення частки портфеля інвестицій та позик та уповільнення зростання основних фондів.

Аналізуючи надійність та ліквідність банку на наступні 3 періоди, використовуючи лінійні та поліноміальні лінії тренду та функцію MS Excel, можна сказати, що банк має певні труднощі, і якщо він не почне його вдосконалювати, він втратить чималі гроші.

Для підвищення ліквідності комерційні банки повинні приділяти особливу увагу створенню своїх фінансових ресурсів, оскільки саме ліквідність забезпечує своєчасність, повноту та безперервність усіх грошових зобов'язань.

Банк також повинен мати необхідність ліквідності принаймні в короткостроковій перспективі, тобто банк повинен створити резерв ліквідності для погашення умовних зобов'язань. Політика банку щодо активних та пасивних

операцій має значний вплив на рівень ліквідності банку, тому комерційні установи повинні контролювати управління такими операціями

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Авраменко В. Знецінення ліквідності банків // Вісник Національного банку України. – 1998. – № 9 . – с. 26–29.
2. Синки Дж. М. Управление финансами в Кб / Дж. М. Синки ; пер. с англ. – М. : Catallaxy, 2004. – 820 с.
3. Рид Э. Коммерческие банки / Рид Э., Картер Р. ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 2003. – С. 327.
4. В.С. Стелмах, В.І. Міщенко.Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання та нагляду: Науково-методичні матеріали. — К.: НБУ. ЦНД. 2008. - 286 с.
5. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія: у 3-х т./ Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин НАНУ, ДННУ «Акад. фін. управління»; за ред. Т. І. Єфименко. - Т. 2. - К, 2010. - С. 283-286
6. Бібліотека. – Текст. Дані. – Режим доступу <http://library.if.ua/books/59.html> (Дата звернення: 15.03.2018). – Назва з екрана.
7. Крекотун С. А. Планування в малому бізнесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_56_2/statti/28.pdf
8. Довгань Ж. М. Фінансовий менеджмент у банку [Текст]: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 306 с.
9. Криклій О. А., Ребрик Ю. С. Система комплексного управління ліквідності банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2010_1/part2/21.PDF
10. Зайцева І. Сутність та значення основних бюджетів комерційного банку [Текст] / І. Зайцева // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - №2. – с.82-88.
11. Сайт АТ «ПУМБ» –Дані. – Режим доступу <https://www.pumb.ua/ru> (Дата звернення: 25.02.2020). - Назва з екрана.

12. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні // Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368.

13. Бобиль В. В. Удосконалення моделі оцінки фінансової стійкості сучасної банківської системи / В. В. Бобиль // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаря-на. Проблеми економіки транспорту. – 2014. – Вип. 2. – С. 11-18.

14. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2015. – № 2. – С. 41 – 44.

15. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III // <http://zakon.rada.gov.ua/>

16. Інструкція НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 26.10.2001 №841/6032 // <http://zakon.rada.gov.ua/>

17. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. В. Крухмаль. – Суми, 2016. – 20 с.

18. Олійник А. В. Управління фінансовою стійкістю банків / А. В. Олійник, Г. С. Суцук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 5, Т. 4. – С. 159-163.

19. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

20. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.

21. Рисін В. В. Забезпечення та оцінка фінансової стійкості банку в умовах нестабільності / В. В. Рисін // Вісник УБС НБУ. – 2013. – № 2. – С. 70 – 74.

22. Смоляк В. А. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості банку / В. А. Смоляк, О. Л. Кузенко // Управління ризиком. – 2013. – № 5. – С. 45 – 46.

23. Фінансова звітність банку - Текст. Дані. – Режим доступу <https://www.pumb.ua/ru> (Дата звернення: 25.02.2020). - Назва з екрана.
24. Якимова І. Методика оцінки фінансової стійкості банків у США / І. Якимова // Фінансовий ринок України. – 2015. –№ 1. – С. 33-35.
25. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : Підручник. 2-ге видання, доп. і переробл. –К.: Кондор, 2011. –416 с.
26. Бодрова Н. Управління ліквідністю комерційних банків на основі стратегії трансформації активів /Н. Бодрова // Вісник УБС НБУ. -2012. -№ 1. -С. 185-188.
27. Васюренко О.В., Волохата К. О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навчальний посібник. -К.: Знання, 2006 –463с.
28. Постанова КМУ «Де які питання забезпечення стабільності фінансової системи № 961 від 18.12.2016 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
29. Річна фінансова звітність ПАТ АТ «Перший Український Міжнародний Банк» 2017-2019 рр.[Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://www.pumb.ua/ru>
30. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова ; Мін-во освіти і науки України. –К. : Знання, 2008. –611 с.
31. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / З.І. Щибиволок.–К. : Знання, 2006. –311 с.

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2019 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2019 рік	2018 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	9 671 645	9 040 607
Заборгованість інших банків	7	1 067 864	1 440 447
Цінні папери, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	39 311	93 200
Цінні папери, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	8	8 890 820	9 360 514
Кредити клієнтам	9	32 886 479	27 244 297
Інші активи	12	658 445	631 513
Основні засоби	10	1 583 991	1 415 623
Інвестиційна власність	10	94 309	71 876
Нематеріальні активи	10	279 641	320 632
Право користування активами	11	264 713	246 482
Всього активів		55 437 218	49 865 191
Зобов'язання			
Заборгованість перед Національним банком України	13	–	1 002
Заборгованість перед іншими банками	14	934 276	697 452
Кошти клієнтів	15	42 752 593	39 780 153
Випущені депозитні сертифікати	16	–	832 460
Зобов'язання з оренди	17	294 619	267 402
Поточне зобов'язання з податку на прибуток		140 298	62 242
Відстрочене податкове зобов'язання	27	26 433	15 636
Інші зобов'язання	18	2 221 622	1 402 830
Субординований борг	19	–	488 145
Всього зобов'язань		46 369 841	43 547 322
Власний капітал			
	21		
Акціонерний капітал		3 294 492	3 294 492
Емісійний дохід		101 660	101 660
Резерв переоцінки основних засобів		456 914	474 735
Резерв переоцінки цінних паперів		122 303	(24 753)
Резервний фонд		1 475 430	1 475 430
Нерозподілений прибуток		3 616 578	996 305
Всього власного капіталу		9 067 377	6 317 869
Всього зобов'язань та власного капіталу		55 437 218	49 865 191

Підписано від імені Правління 12 березня 2020 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

К.О. Школяренко (Фінансовий директор)

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансові результати за 2019 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи, розраховані з використанням ефективної процентної ставки	23	7 662 951	6 324 632
Інші процентні доходи		119 009	40 922
Процентні витрати	23	(2 491 187)	(2 451 479)
Чисті процентні доходи		5 290 773	3 914 075
Витрати на формування резерву під кредитні збитки	6, 7, 8, 9, 12, 30	(215 456)	(253 290)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву під очікувані кредитні збитки		5 075 317	3 660 785
Комісійні доходи	24	2 282 346	1 988 679
Комісійні витрати	24	(536 002)	(483 180)
Чисті комісійні доходи		1 746 344	1 505 499
<i>Чисті прибутки/(збитки) від операцій з іноземними валютами:</i>			
- торгові операції		254 849	297 452
- курсові різниці		75 020	(47 926)
<i>Чисті збитки від цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток:</i>			
- торгові операції		(1 221)	(39)
- зміна справедливої вартості		(2 256)	(794)
<i>Чисті прибутки від цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:</i>			
- торгові операції		8 347	21 382
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки інвестиційної власності	10	24 458	(449)
Чистий (збиток)/прибуток від похідних фінансових інструментів		(67 039)	137 184
Чисті прибутки від кредитів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		2 555	-
Результат від реструктуризації іпотечних кредитів наданих фізичним особам в іноземній валюті		-	(2 564)
Доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		6 384	1 654
Результат від модифікації фінансових активів, яка не призводить до припинення визнання		(37 050)	6 632
Результат від припинення визнання фінансових активів		5 761	(212)
Результат від модифікації оренди		1 937	-
Інші доходи	25	164 847	122 379
Операційний дохід		7 258 253	5 700 983
Операційні витрати	26	(4 097 252)	(3 369 555)
Прибуток до оподаткування		3 161 001	2 331 428
Витрати з податку на прибуток	27	(557 284)	(322 920)
Чистий прибуток за рік		2 603 717	2 008 508
Прибуток на акцію (виражений в гривнях на акцію)	33	181,77	140,22

Підписано від імені Правління 12 березня 2020 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

К.О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-76 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Ректору НТУ «ДП»
акад. НАН України
проф. Півняку Г.Г.

ЛИСТ – ЗАМОВЛЕННЯ

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-16-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Венедиктовій Ірині Денисівні виконати кваліфікаційну роботу на тему «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк»)» з використанням обліково-економічної інформації фінансової установи.

Тема роботи є актуальною для даної фінансової установи, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми фінансової установи і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності її діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Заступник керуючого відділенням
АТ «Перший Український
Міжнародний Банк»

Терехова М.Г.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Навчально-наукового Інституту економіки Фінансово-економічного факультету за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Визначення надійності та ліквідності кредитної установи (на прикладі АТ «Перший Український Міжнародний Банк»)» Венедиктової Ірини Денисівни

Кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему, тому що управління ліквідністю банку є складним багатофакторним процесом, який передбачає не тільки мінімізацію ризику ліквідності, але й виконання основної мети діяльності - нарощування прибутку, тому має особливе значення для банку.

В дипломній роботі розглянуті існуючі теоретико-методичні основи визначення надійності та ліквідності кредитних установ..

Відповідно до результатів аналізу надійності та ліквідності зроблені висновки щодо результативності та економічної доцільності функціонування банку та здійснено планування надійності та ліквідності банку, розраховані прогностичні показники. Отримані результати можуть бути використані АТ «Перший Український Міжнародний Банк» для забезпечення ліквідності та надійності в майбутніх періодах.

Зміст та структура роботи відповідає отриманому завданню та вимогам до дипломних робіт бакалавра. Робота виконана самостійно, з використанням літературних джерел, законодавчої і нормативної бази.

Рекомендовано присвоєння Венедиктової Ірині Денисівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Заступник керуючого відділенням
АТ «Перший Український
Міжнародний Банк»

Терехова М.Г.

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-16-1 ВЕНЕДИКТОВОЇ ІРИНИ ДЕНИСІВНИ «ВИЗНАЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ КРЕДИТНОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»)), представленій для присвоєння ступеня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи — полягає в плануванні надійності та ліквідності АТ «Перший Український Міжнародний Банк» та заходів, спрямованих на їх покращення.

2. Обрана тема актуальна у зв'язку з тим, що банківські установи приділяють особливу увагу ліквідності, адже вони здійснюють свою діяльність не тільки за рахунок власних, але й за рахунок коштів вкладників, позичальників.

3. Тема кваліфікаційної роботи бакалавру безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» - планування діяльності банку.

4. Задачі кваліфікаційної роботи містять елементи аналізу, що відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра.

5. Автором використані практично теоретико-методичні підходи щодо визначення надійності та ліквідності банку.

6. Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень. Студентка Венедиктова І.Д. відвідувала консультації, та прислухаючись до порад керівника виконувала роботу самостійно. **Кваліфікаційна робота** містить обґрунтування планових показників діяльності банку-

7. Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень. Ступінь самостійності при виконанні кваліфікаційної роботи ст. Венедиктової І.Д. достатня

8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано в основному у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. Робота Венедиктової І.Д. виконана на замовлення банку та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Венедиктової І.Д. рекомендується до захисту з оцінкою 80 бала.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
ст. викладач

О.І. Замковий